==

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==

ત્રિપુરા ગુડ્સ ટ્રાન્સપોર્ટ એસોસિએશન અને અન્ય

વિરુદ્ધ

કમિશ્નર ઑફ ટેક્સેસ અને અન્ય.

ડિસેમ્બર ૧૮, ૧૯૯૮

[કે. વેંકટસ્વામી અને એ.પી. મિશ્રા, ન્યાયમૂર્તિશ્રીઓ]

વેચાણ કર--ત્રિપુરા વેચાણ કર અધિનિયમ, ૧૯૭૬/ત્રિપુરા વેચાણ કર નિયમો, ૧૯૭૬, જેમા ત્રિપુરા વેચાણ કર [૧૧મો સુધારો] નિયમો, ૧૯૯૪ દ્વારા સુધારો કરવામાં આવ્યો છે--કલમો ૨૯, ૩૦, ૩૨, ૩૬અ, ૩૮બ/નિયમો ૪૬અ(૩); ૬૩અ; ૬૪અ; ફોર્મ ૨૪--તેની બંધારણીય માન્યતા--નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું કે, તે રાજ્યની વિધાન સત્તાની હદમાં આવે છે અને બંધારણની સાતમી અનુસૂચિની યાદી ૨ ની એન્ટ્રી ૫૪ હેઠળ

આવરી લેવાશે--પરિવહનકર્તા પર હિસાબો જાળવવા તથા માલની માત્રા, કિંમત અને વજન અંગે ખુલાસો કરવાનો જે દાયિત્વ મૂકવામાં આવ્યો છે તે માત્ર સત્તાધિકારીઓને કરચોરીની તપાસ કરવામાં સહાયરૂપ થવા માટે છે--આવો દાયિત્વ માલના વેચાણ અને ખરીદી સાથે અથવા પરિવહનકર્તાને વ્યાપારી ગણવા સાથે કોઈ સહસંબંધ ધરાવતું નથી--વિવાદિત જોગવાઈઓ આદાયી કલમો ન હોવાથી, પરિવહનકર્તાઓ પર કોઈ કરજવાબદારી મૂકવામાં આવી નથી--ભારતનું બંધારણ, ૧૯૫૦--સાતમી અનુસૂચિ, યાદી ૨, એન્ટ્રી ૫૪.

ભારતનું બંધારણ, ૧૯૫૦:

કલમ ૨૪૬--સાતમી અનુસૂચિ યાદી ૨, એન્ટ્રી ૫૪--રાજ્ય વિધાન--તેની વિધાન કરવાની સક્ષમતા અંગે--નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું કે, જો કોઈ વિધાનમંડળ આવા વિધાનના હેતુની સિદ્ધિ માટે કોઈ આનુષંગિક અથવા ઉપવર્તી જોગવાઈ કરે અને તે જોગવાઈ પ્રસંગોપાત તેની અધિકારસીમા પર અતિક્રમણ કરતી હોય, તો પણ તે માન્ય વિધાન ગણાશે--પ્રવેશોને તેમના સર્વાધિક પૂર્ણ અર્થ અને વ્યાપકતમ વિસ્તાર સાથે અર્થ આપવો અને એવું માનવું કે તેઓ તે તમામ આનુષંગિક અથવા ઉપવર્તી બાબતો સુધી વિસ્તરે છે, જેનો તેમાં યથાયોગ્ય અને વાજબી રીતે સમાવેશ થઈ શકે.

અનુચ્છેદ ૩૦૧, ૩૦૪(બી)--ત્રિપુરા વેચાણકર અધિનિયમ, ૧૯૭૬--કલમો ૩૮; ૩૮બી--ની બંધારણીય માન્યતા--ત્રિપુરામાં કરપાત્ર માલ સાથે સંબંધિત પોતાનો પરિવહન વ્યવસાય ચલાવતા પરિવહનકાર માટે કર આયોગપાલ પાસેથી નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર મેળવવાની કલમ ૩૮બીની આવશ્યકતા--ઠરાવ્યું, બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૧નું ઉલ્લંઘન કરતી નથી--કરની ચોરી અટકાવવા માટે પરિવહનકારોને નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર મેળવવું આવશ્યક છે.

અપીલકર્તા–એસોસિએશન ત્રિપુરા રાજ્યની અંદર તથા બહાર માલવહનનો વ્યવસાય કરતો હતો. ત્રિપુરા વેચાણ કર [૧૧ મો સુધારો] નિયમો, ૧૯૯૪, ત્રિપુરા વેચાણ કર અધિનિયમ, ૧૯૭૬ ની કલમો ૨૯, ૩૨ અને ૩૬એ તથા તા. ૨૩મી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૪ અને ૧૫મી ઑક્ટોબર, ૧૯૯૪ ની જાહેરખબર દ્વારા કેટલીક જોગવાઈઓ અમલમાં લાવવામાં આવી, જેના પરિણામે ત્રિપુરાના વાહક તરીકેના અપીલકર્તાઓને અધિનિયમ અને નિયમો હેઠળ નિર્ધારિત વિવિધ ઔપચારિકતાઓનું પાલન કરવું આવશ્યક બન્યું હતું. અપીલકર્તાઓને "નોંધણી પ્રમાણપત્ર" મેળવવું, ત્રિપુરા રાજ્યમાં એન્ટ્રી કરતી વખતે અથવા રાજ્યની બહાર જતા સમયે પરિવહન વ્યવસાય ચલાવવા માટે અધિનિયમની કલમ ૩૬એ હેઠળ કરાયેલ નિર્ધારણ અનુસાર હિસાબો જાળવવા અને પ્રપત્ર ૨૪ માં ઘોષણા કરવી આવશ્યક હતી. અપીલકર્તાઓએ આ

સુધારાઓને રિટ અરજી દ્વારા આ આધાર પર પડકાર્યા કે તેઓ રાજ્ય વિધાનમંડળની વિધાનકારી સત્તાની હદ બહારના છે અને બંધારણવિરુદ્ધ છે, કારણ કે તેઓ બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪, ૧૯(૧)(જી), ૨૪૬, ૨૬૫, ૨૮૬, ૩૦૦એ અને ૩૦૧ નો ભંગ કરે છે. વડી અદાલતના સિંગલ જજે નિયમ ૬૩એ(૨) ની બંધારણીય માન્યતા સંબંધિત પડકાર સિવાય અપીલકર્તાઓની રિટ અરજી ફગાવી દીધી હતી. અપીલમાં ડિવિઝનલ બેન્ચે સિંગલ જજના નિર્ણયને બહાલ રાખ્યો હતો. તેથી વર્તમાન અપીલ.

અપીલકર્તાઓ વતી, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે વાંધાજનક જોગવાઈઓમાં કાયદાકીય યોગ્યતાનો અભાવ હતો કારણ કે ટ્રાન્સપોર્ટર્સ પર તેના હેઠળ મૂકવામાં આવેલી જવાબદારી ફક્ત ડીલર પર જ હોઈ શકે છે. રજૂ કરવામાં આવ્યું કે અપીલકર્તાઓ મુખ્યત્વે મોકલનારનો માલ પ્રાપ્તિકર્તા સુધી લઈ જતાં વહનકારો હતા અને તેઓ ન તો વેપારી હતા અને ન તો કોઈ માલના વેચાણ કે ખરીદીનો કોઈ વ્યવસાય કરતા હતા. તેથી, વહનકારો પર મૂકવામાં આવેલી ફરજો, જેમાં અધિનિયમની કોઈપણ જોગવાઈના ભંગ સંબંધિત ગુનાઓ માટેની સજાનો પણ સમાવેશ થાય છે, ભારતના બંધારણની સાતમી અનુસૂચિની યાદી ૨ માં એન્ટ્રી ૫૪ હેઠળ રાજ્ય વિધાનસભાની વિધાનક્ષમતાની હદ બહાર હતી. વધુમાં એવો તર્ક પણ રજૂ કરવામાં આવ્યો કે વિવાદિત જોગવાઈઓ અપીલકર્તાઓના વેપાર અને વ્યવસાયના મુક્ત પ્રવાહમાં અવરોધ

ઊભો કરતી હતી અને તેથી ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૧નું ઉલ્લંઘન કરતી હતી, કારણ કે તે ત્રિપુરા રાજ્યની અંદર કોઈપણ માલ લાવવામાં આવે અથવા રાજ્યની બહાર મોકલવામાં આવે ત્યારે વહનકારો પર અધિનિયમ હેઠળ નોંધણી પ્રમાણપત્ર મેળવવાની અને વધુમાં પ્રારૂપ ૨૪ ભરવાની ફરજ મૂકતી હતી.

સામાવાળાઓ તરફથી એવો વાદ કરવામાં આવ્યો કે આક્ષેપિત જોગવાઈઓમાંથી કોઈપણ જોગવાઈ અપીલકર્તા–વાહકને એવી કોઈ ફરજો બજાવવાની આવશ્યકતા મૂકતી નથી કે જેથી તેનું એવું અર્થઘટન થઈ શકે કે તે એવી બાબત છે જે માત્ર કોઈ વેપારી પર જ હોઈ શકે. ઉક્ત જોગવાઈઓ માત્ર આકારણીને સુવ્યવસ્થિત બનાવવા અને વેચાણકરચોરીને અટકાવવા માટે જ હતી. આગળ એવો પણ વાદ કરવામાં આવ્યો કે આક્ષેપિત જોગવાઈઓમાં ઉલ્લેખિત ગુનો અને દંડ માત્ર કરની વસૂલાતને વધુ અસરકારક અને ઉદ્દેશપૂર્ણ બનાવવા માટેની એક પદ્ધતિ હતા.

અપીલો નામંજૂર કરતાં, કોર્ટે

ઠરાવ્યુ. ૧.૧. જો કોઈ વિધાનમંડળ આવા વિધાનનો હેતુ સિદ્ધ કરવા માટે કોઈ આનુષંગિક અથવા ઉપાંગી જોગવાઈ કરે અને તે જોગવાઈ આકસ્મિક રીતે તેની અધિકારક્ષેત્રની મર્યાદા લાંઘી જાય, તો પણ તે માન્ય વિધાન ગણાશે.

[૬૩૬–એ–બી]

એક્સપ્રેસ હોટેલ્સ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ વિ. ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય, [૧૯૮૯] ૩ એસ.સી.સી. ૬૭૭; એલેલ હોટેલ્સ એન્ડ ઈન્વેસ્ટમેન્ટ્સ અને અન્ય વિ. ભારત એસોસિએશન, [૧૯૮૯] ૩ એસ.સી.સી. ૬૯૮ અને પી.એન. કૃષ્ણ લાલ અને અન્ય વિ. કેરળ સરકાર અને અન્ય, [૧૯૯૫] સપ્લિ. ૨ એસ.સી.સી. ૧૮૭, પર આધાર રાખવામાં આવ્યો.

૧.૨. દરેક કરવેરા અધિનિયમ કરચોરી રોકવા માટે તેને યોગ્ય લાગે તેવી યાંત્રિક વ્યવસ્થા પ્રદાન કરે છે. એવું કરતાં, જો આવા માલ સાથે સંબંધિત મોકલનાર અથવા પ્રાપ્તિકર્તા સાથે જોડાણ ધરાવતા, વેપારી સિવાયના કોઈપણ વ્યક્તિ પર, કરચોરી રોકવા માટે સહાયક રૂપે આવી ફરજ બજાવવાની કોઈ જવાબદારી મૂકવામાં આવે, તો તે રાજ્ય વિધાનસભાની સક્ષમતાની બહાર છે એમ અર્થઘટન કરી શકાય નહીં. ત્રિપુરા વેચાણ કર અધિનિયમ, ૧૯૭૬ ની કલમ ૨૯, ૩૦, ૩૨ અને ૩૬એ પૈકી કોઈપણ અથવા ત્રિપુરા વેચાણ કર નિયમો, ૧૯૭૬ ના નિયમ ૪૬એ, ૬૩એ અને ૬૪એ પૈકી કોઈપણ વિધાન સક્ષમતાના અભાવથી પીડિત નથી. તે કર આદાય કરવાની કલમો નથી અને પરિવહનકારો પર કોઈ કરજવાબદારી મૂકવામાં આવી નથી. તે રાજ્યની વિધાન સક્ષમતાની હદમાં આવે છે અને ભારતના બંધારણની સાતમી અનુસૂચિની યાદી

૨ ની એન્ટ્રી ૫૪ હેઠળ આવશે. [૬૪૦–એફ–એચ]

સોધી ટ્રાન્સપોર્ટ કો. અને અન્ય વિ. સ્ટેટ યુ.પી. અને અન્ય (૧૯૮૬) ૨ એસ.સી.સી. ૪૮૬, નો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો.

૧.૩. કલમ ૨૯(૪) અને કલમ ૩૦ હેઠળ, જો કેસમાં ગુનો પરિવહનકાર દ્વારા કરવામાં આવ્યો હોય, તો તે કરચોરીની તપાસ સાથે સંબંધિત હોય છે; તેથી કલમ ૩૨ હેઠળ ગુનાનું સમાધાન પણ આ જ ક્ષેત્રની મર્યાદામાં સીમિત રહેશે. કોઈપણ જોગવાઈ કોઈ પણ રીતે પરિવહનકાર પર એવી કોઈ જવાબદારી મૂકતી નથી, જે અન્યથા અધિનિયમ હેઠળ વ્યાપારી પર હોય. તેવી જ રીતે, કલમ ૩૬અ હેઠળ પરિવહનકારો, કેરિયર્સ વગેરે દ્વારા હિસાબોની જાળવણી માત્ર સત્તાધિકારીઓને કરચોરીની તપાસમાં મદદરૂપ થવા માટે છે. આથી પરિવહનકાર પર એવી કોઈ ફરજ આરૂપિત થતી નથી કે જેના આધારે એવો નિષ્કર્ષ કાઢી શકાય કે આ જોગવાઈઓ રાજ્ય વિધાનમંડળની વિધાનક્ષમતાનો અતિક્રમ કરે છે. (૬૩૮–જી–એચ)

૨.૧. નિર્ધારિત રીતથી ત્રિપુરામાં અંદર લાવવામાં આવેલ અથવા ત્રિપુરાની બહાર લઈ જવામાં આવેલ માલસામાનના હિસાબો રાખવા અને કમિશનર જે માહિતી માંગે તે નિર્ધારિત રીતથી આપવાની, જેમાં પ્રારૂપ ૨૪

ભરવાનું પણ સમાવેશ થાય છે, એવી જોગવાઈ માત્ર આવા પરિવહનકર્તા અથવા વાહક વગેરેની મદદ અને સહાયથી કરચોરી અટકાવવા માટે છે. આવી ફરજ માત્ર પ્રેષક અથવા પ્રાપ્તિકર્તાની ઓળખ સ્થાપિત કરવા માટે મૂકવામાં આવી છે, જેથી આવા પરિવહનકર્તા દ્વારા વહન કરવામાં આવેલા માલ સાથેના સંબંધમાં તેની ઉપર જવાબદારી નિર્ધારિત કરી શકાય, અને તે માટે આવા માલનો જથ્થો, કિંમત અને વજન જાહેર કરવાનું પણ આવશ્યક બનાવવામાં આવ્યું છે, જેથી કર સત્તાધિકારી એવા પલાયનકારી વેપારીના માલનું મૂલ્યાંકન કરી શકે. આથી કર સત્તાધિકારીઓને કર વસૂલ કરવામાં, દંડ લાદવામાં તથા કરવામાં આવેલા ગુનાઓ બદલ દંડિત કરવામાં સહાય મળે છે. [૬૩૭–ડી–એફ]

૨.૨. કલમ ૩૬અ હેઠળ પરિવહનકર્તા દ્વારા હિસાબોની જાળવણીનો હેતુ માત્ર કરવેરા સત્તાધિકારીને વેપારી સુધી પહોંચવામાં સહાય કરવાનો, એવા વેપારીઓ સાથે સંબંધ સ્થાપી પરિવહન કરવામાં આવેલ માલની ઓળખ નિશ્ચિત કરવાનો અને તે સંદર્ભમાં કરપાત્ર જવાબદારી નિર્ધારિત કરવાનો છે. એવી કોઈ જોગવાઈ નથી, જે વેપારી પર રહેલી કોઈ જવાબદારી પરિવહનકર્તાઓ, વાહકો વગેરે પર નક્કી કરે. જવાબદારી, જો ક્યારેય ઉભી થાય તો, માત્ર ત્યારે જ ઊભી થાય જ્યારે આવા પરિવહનકર્તાઓ, વાહકો વગેરે તેમની જાણમાં હોય અને જેનું ખુલાસું કરવું આવશ્યક હોય તે બાબતો જાહેર ન કરે, જેથી સત્તાધિકારીઓને કરચોરી કરતા વેપારીઓ પાસેથી કર વસૂલવામાં સહાય મળી શકે; અન્યથા

આવા વેપારીઓ કરમાંથી બચી જાય. [૬૩૮–અ–બ]

૩.૧. કલમ ૨૯ 'જે કોઈ' એવા પ્રારંભિક શબ્દથી સ્પષ્ટ થાય છે તેમ વેપારીઓ તેમજ અવેપારીઓ બન્નેને આવરી લેતા ગુનાઓ વિષે કહે છે. ઉપકલમ (૪) અનુસાર સંબંધિત સત્તાધિકારીની માંગ મુજબ કોઈ વ્યક્તિને હિસાબ–પુસ્તકો, પુરાવા અથવા દસ્તાવેજો રજૂ કરવા અથવા કોઈ માહિતી પૂરી પાડવાની ફરજ પાડવામાં આવે છે. નિશ્ચિતરૂપે, આ બધું તેવું જ હશે જેનું સંવર્ધન રાખવું તેની ઉપર ફરજિયાત હોય અને પરિવહનકારો, વાહકો વગેરેના કિસ્સામાં સંબંધિત જોગવાઈઓ અનુસાર તેને જે કરવાનું ફરજિયાત હોય તેવું જ હશે. જો તેને કોઈ કાયદા હેઠળ જાળવી રાખવાનો ફરજિયાત એવો કોઈ દસ્તાવેજ જાળવી રાખવો અથવા રજૂ કરવો જરૂરી હોય અને તે તેને રજૂ ન કરે, તો નિશ્ચિતરૂપે તેને તે ગુના માટે જવાબદાર ઠેરવવો જોઈએ. ફક્ત એવું કરવામાં તેની નિષ્ફળતા થાય ત્યારે જ તેને ગુનો ગણવામાં આવે છે. માંગવામાં આવેલી આવી માહિતી અને દસ્તાવેજો પરિવહનકાર પાસે હોય છે અથવા તેના જ્ઞાનક્ષેત્રમાં હોય છે. તેનો એકમાત્ર હેતુ એ છે કે પરિવહનકાર જે કરપાત્ર માલ વહન કરી રહ્યો છે તેના પ્રેષક અને પ્રાપ્તિકર્તાની ખાતરી કરવામાં આવે. આવી આવશ્યકતાનો માલના વેચાણ અને ખરીદી સાથે કોઈ સંબંધ નથી અને પરિવહનકારને વેપારી તરીકે ગણવાનો તો પ્રશ્ન જ ઉપસ્થિત થતો નથી; પરિણામે, વેપારીને જેવો કોઈ કર, વ્યાજ અથવા દંડ ભરવાનો હોય તેવી કોઈ ફરજ તેના ઉપર મૂકવામાં આવતી નથી.

[૬૩૮–બી–ઈ]

૩.૨. તેવી જ રીતે કલમ ૩૦ માત્ર ત્યારે જ ગુનાનો ઉલ્લેખ કરે છે જ્યારે આ અધિનિયમ હેઠળની કોઈપણ કાર્યવાહીના સંબંધમાં ખોટી જાહેરાત કરવામાં આવે, જેને તે વ્યક્તિ ખોટી હોવાનું જાણે છે અથવા માને છે, અથવા તેને સાચી હોવાનું માનતી નથી. ફરીથી, તેના હેઠળની દોષિત ઠરાવટ માત્ર તેવી ખોટી જાહેરાત કરવા બદલ જ છે જે તેની જાણમાં હોય. આ જોગવાઈનો હેતુ માત્ર એટલો જ છે કે હકીકતોનું સાચું નિવેદન બહાર આવે. [૬૩૮–ઈ–એફ]

૩.૩. નિયમ ૪૬અના બળે જ વાહકને ચેકપોસ્ટ પર તેની દ્વારા વહન કરવામાં આવેલ માલનો સંપૂર્ણ હિસાબ ફોર્મ ૨૪ માં જાહેર કરવો આવશ્યક છે. આ ફોર્મમાં પ્રેષકનું નામ અને સરનામું, તે નોંધાયેલ વેપારી છે કે નહીં, માલ મોકલાયેલ સ્થળ અને માલનું ગંતવ્યસ્થાન, લૉરી નંબર, મોકલણીનું વર્ણન, જથ્થો, વજન, કિંમત, પ્રેષકના બીલનો નંબર અને તારીખ, રેલવે રસીદ અથવા વહાણભાડાની પાવતી, અને રાજ્યની બહાર માલ મોકલવામાં આવેલ હોય તો નિયમ ૪૭સી હેઠળ આવી નિકાસને અધિકૃત કરતો પરવાનો નંબર અને તારીખ જાહેર કરવી આવશ્યક છે. આવી માહિતી માત્ર કરચોરીની તપાસના હેતુસર જ આવશ્યક છે. માલના જથ્થા, વજન અને કિંમતના સંદર્ભમાં વાહકે જે માહિતી આપવાની હોય તે પ્રેષક દ્વારા જાહેર કરાયેલા દસ્તાવેજો, કાગળો વગેરેના આધારે

જ હશે. પ્રેષકની માહિતીના આધારે નિવેદન સાચું હોવાનું માન્ય રાખીને સત્ય જાહેરનામું કરવામાં આવે તો, વાહક અને પ્રેષક વચ્ચે મિલીભગત ન હોય ત્યાં સુધી ગુનો રચાતો નથી. [૬૩૯–બી–એચ]

૪. નિયમ ૬૩એના ઉપનિયમ (૩) હેઠળ, જો વાહક દ્વારા વહન કરવામાં આવેલ માલ અધિનિયમ અને નિયમોના કોઈપણ જોગવાઈઓના ઉલ્લંઘનમાં હોય, તો તેને ઈચ્છા હોય તે સ્થિતિમાં ગુનાના સમાધાનનો વિકલ્પ આપવામાં આવે છે. વાહક હંમેશાં ઉપનિયમ (૩) હેઠળ નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં વેપારી અથવા માલના માલિકને આવીને કલમ ૩૨ હેઠળ નક્કી થયેલી રકમ ચૂકવવા અંગે જાણ કરી શકે છે; તેમજ વાહક માટે ગુનાના સમાધાનનો વિકલ્પ ન પસંદ કરવો પણ ખુલ્લો છે. જો તેના ઉપર કોઈ જવાબદારી નિશ્ચિત ન કરવામાં આવી હોય, તો સત્તાધિકારીઓ ઉપનિયમ (૪) હેઠળ કાર્યવાહી આગળ ધપી શકે છે. તેમાં નિર્ધારિત પ્રક્રિયાનું અનુસરણ કરીને, જપ્ત કરાયેલ માલનો હરાજી દ્વારા વેચાણ કરવામાં આવે છે જેથી અધિનિયમ હેઠળ વેપારીની કર, દંડ વગેરે બાબતની જવાબદારી વસૂલ કરી શકાય. નોંધપાત્ર બાબત એ છે કે કલમ ૩૮એની ઉપકલમ (૧)માં નોંધવામાં આવ્યું છે કે ઉક્ત હરાજી પછી જો કોઈ બાકી રકમ બચી રહે, તો તે રકમ જે વ્યક્તિ પાસેથી એવો માલ જપ્ત કરવામાં આવ્યો હોય તેને અથવા એવા માલના માલિકને પરત આપવાની રહેશે. આ યાંત્રિકી દ્વારા કર અને દંડ વસૂલ કરવાની વ્યવસ્થા અધિનિયમની યોજનાને

અનુરૂપ છે, કારણ કે અન્યથા જે આકારણીમાંથી બચી જાત, તે આવી રીતે વસૂલ થાય છે. [૬૪૨-સી-ઈ]

૫.૧. ત્રિપુરામાં કરપાત્ર માલસામાન સંબંધિત પોતાનો પરિવહન વ્યવસાય ચલાવતો પરિવહનકાર કર આયુક્ત પાસેથી 'નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર' મેળવશે તેવી કલમ ૩૮બીની આવશ્યકતા બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૧નું ઉલ્લંઘન કરતી નથી. [૬૪૨-એફ]

૫.૨. કલમ ૩૮ના હેતુને અમલમાં મૂકવા માટે કલમ ૩૮બી દાખલ કરવામાં આવી છે, જેનો મૂળભૂત હેતુ કરચોરીને રોકવાનો છે. તેના હેઠળ અવરોધક બિંદુઓ અને ચેક-પોસ્ટો સ્થાપવામાં આવે છે, અધિકારીઓને કોઈપણ વાહનની તપાસ કરવાની, અને અધિનિયમ તથા નિંયમોની કોઈ જોગવાઈના ઉલ્લ ઘન કરતાં વહન કરવામાં આવતાં માલને જપ્ત કરવાની સત્તા આપવામાં આવે છે. તેથી, વાહક દ્વારા 'નોંધણી પ્રમાણપત્ર' રાખવાની આવશ્યકતા પણ એ જ હેતુ માટે છે. તે માત્ર ત્રિપુરામાં કરલાયક માલ સંબંધિત પરિવહન વ્યવસાય કરતા આવા વાહકોને જ લાગુ પડે છે. આને નિશ્ચિતપણે બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૧નું ઉલ્લંઘન કરતી જોગવાઈ તરીકે અર્થઘટિત કરી શકાતું નથી. અનુચ્છેદ ૩૦૧ આ ભાગની અન્ય જોગવાઈઓ, એટલે કે ભાગ ૧૩, જેમાં અનુચ્છેદો ૩૦૧ થી ૩૦૭ આવરી લેવાયા છે, તેની

અધીન છે. અનુચ્છેદ ૩૦૪(બી) રાજ્ય વિધાનમંડળને જાહેર હિત હેઠળ જરૂરી હોય તેવી રાજ્ય સાથે અથવા રાજ્યની અંદર વેપાર, વાણિજ્ય અથવા અવરજવર કરવાની સ્વતંત્રતા પર યુક્તિસંગત મર્યાદાઓ લાદવાની સત્તા આપે છે. જ્યારે નોંધણી પ્રમાણપત્ર માટેની જોગવાઈ કરવામાં આવે છે, જે હાલના કેસમાં સુધારા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે, ત્યારે તે વાસ્તવમાં કરચોરીની તપાસ માટે છે. વાહકો અથવા વહનકારોની આવી નોંધણી થવાથી સત્તાધિકારીઓ માટે આવા વાહકો મારફતે કરચોરી કરીને બચી જતાં એવા વેપારીઓને શોધી કાઢવું શક્ય બને છે. [૬૪૨-જી-એચ; ૬૪૩-એ-બી]

બિહાર રાજ્ય અને અન્ય વિ. હરિહર પ્રસાદ ડેબુકા અને અન્ય, [૧૯૮૯] સેક ૧૯૨, પર અવલંબ રાખવામાં આવ્યો.

હરિયાણા રાજ્ય અને અન્ય વિ. સંત લાલ અને અન્ય, [૧૯૯૩] ૪ એસ.સી.સી. ૩૮૦, ભિન્ન ઠેરવાયો.

સિવિલ અપિલીય અધિકારક્ષેત્ર: સિવિલ અપીલ નં. ૬૪૩૬/૧૯૯૮.

આસામ વડી અદાલતના ડબલ્યુ.એ.નં. ૬૨/૧૯૯૫ માં, તા.

૦૪/૦૬/૧૯૯૬ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

એમ.એલ. લાહોટી, પબન કે. શર્મા અને હિમાનાહુ શેખર અપીલકર્તા તરફથી.

રસકેહ દ્વિવેદી, સુશ્રી વિમલા સિંહા અને ગોપાલ સિંહ સામાવાળાઓ તરફથી.

અદાલતનો ચુકાદો **ન્યાયમૂર્તિશ્રી મિશ્રા** દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

પરવાનગી આપવામાં આવી.

અપીલકર્તા–એસોસિએશન, જે ત્રિપુરા રાજ્યની અંદર અને બહાર માલસામાનના પરિવહનનો વ્યવસાય કરે છે, તે ગૌહાટી વડી અદાલત દ્વારા ત્રિપુરા સેલ્સ ટેક્સ (૧૧મો સુધારો) નિયમો, ૧૯૯૪, (સંક્ષેપમાં 'નિયમો') તથા ત્રિપુરા સેલ્સ ટેક્સ અધિનિયમ, ૧૯૭૬, (સંક્ષેપમાં 'અધિનિયમ') ની કલમ ૨૯, ૩૨ અને ૩૬–એ, તેમજ તા. ૨૩.૦૯.૧૯૯૪ અને ૧૫.૧૦.૧૯૯૪ ની અધિસૂચનાઓ સહિત, તેમની બંધારણીય માન્યતા સામે કરવામાં આવેલી

રિટ અપીલ ફગાવનાર ચુકાદાથી વ્યથિત છે. ઉપરોક્ત ૧૧મા સુધારા દ્વારા ત્રિપુરા સેલ્સ ટેક્સ નિયમો, ૧૯૭૬, (સંક્ષેપમાં 'મુખ્ય નિયમો') ના નિયમ ૪૬–એ ના ઉપનિયમ (૨) પછી ઉપનિયમ (૩) ઉમેરવામાં આવ્યું છે, ઉપનિયમ ૬૩–એ (૧) પછી ઉપનિયમ (૧–એ) ઉમેરવામાં આવ્યું છે, નિયમ ૬૩–એ માં ઉપનિયમ (૨) ને મુખ્ય નિયમોના જુના ઉપનિયમ (૨) ના સ્થાને પ્રતિસ્થાપિત કરવામાં આવ્યું છે અને નિયમ ૬૪–એ ને જુના ઉપનિયમ ૬૪–એ ના સ્થાને પ્રતિસ્થાપિત કરવામાં આવ્યું છે. આવા સુધારાનો પરિણામરૂપ અસર એ છે કે અપીલકર્તાઓ, જે ત્રિપુરામાં પરિવહનકાર તરીકે કાર્ય કરે છે, તેમને નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર મેળવવું અને અધિનિયમ તથા નિયમો હેઠળ નિર્ધારિત અન્ય વિવિધ ઔપચારિકતાઓનું પાલન કરવું આવશ્યક બનાવવામાં આવ્યું છે, અર્થાત્ ત્રિપુરા રાજ્યમાં એન્ટ્રી કરતી વખતે અથવા રાજ્યની બહાર જતી વખતે પરિવહન વ્યવસાય ચલાવવા માટે અધિનિયમની કલમ ૩૬–એ હેઠળ સામાવાળાઓ દ્વારા નિર્ધારિત પ્રમાણે હિસાબો જાળવવા, તેમજ ફોર્મ ૨૪ માં ઘોષણા કરવી; જેના વિરુદ્ધ એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે તે રાજ્ય વિધાનસભાની કાયદેસરની સત્તાની હદ બહાર છે અને ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪, ૧૮ (૧)(જી), ૨૪૬, ૨૬૫, ૨૮૬, ૩૦૦–એ અને ૩૦૧ નો ભંગ કરતું હોવાથી બંધારણવિરોધી છે. આ પડકાર એ આધાર પર છે કે અપીલકર્તાઓ પરિવહનકારો છે અને ઉક્ત અધિનિયમની કલમ ૨(બી) ના અર્થમાં વેપારીઓ નથી; તેથી અધિનિયમ અને નિયમો હેઠળ તેમના પર લાદવામાં આવેલી ફરજો રાજ્ય વિધાનસભાની કાયદેસરની સત્તાની હદ બહાર

છે.

કારણસભર આદેશ દ્વારા, માનનીય સિંગલ જજે મુખ્ય નિયમોના નિયમ ૬૩-એ (૨) ની માન્યતા સામેના પડકારને બાદ કરતાં અપીલકર્તાઓની રિટ અરજી નામંજૂર કરી હતી. તેમ છતાં, ત્રિપુરામાં અથવા ત્રિપુરાની બહાર પરિવહન કરાયેલા માલના યોગ્ય હિસાબો નિર્ધારિત રીતમાં રાખવા માટે વાહકને બાધ્ય બનાવતી કલમ ૩૬-એ ની બંધારણીય માન્યતા સંબંધિત અપીલકર્તાઓ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલ પડકારને માનનીય સિંગલ જજે વિચારણા માટે સ્વીકાર્યો ન હતો. ડિવિઝનલ બેન્ચ સમક્ષ અપીલમાં, તેમ છતાં આધાર મૂકવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ કલમ ૩૬-એ ને અતિરેક સત્તાવાળી જાહેર કરવાની વિશિષ્ટ પ્રાર્થના અસાવધાનીને કારણે કરવામાં આવી ન હતી; તેથી અપીલકર્તાઓએ અપીલીય તબક્કે પ્રાર્થનામાં સુધારો માગ્યો, જે મંજૂર કરવામાં આવ્યો, અને તે મુજબ તે અપીલીય તબક્કે સમાવેશ કરવામાં આવ્યો. ડિવિઝનલ બેન્ચે પણ અપીલકર્તાઓની અપીલ નામંજૂર કરી હતી. તેનાથી વ્યથિત થઈ, હાલની અપીલ દાખલ કરવામાં આવી છે.

અપીલકર્તાઓ તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી એમ.એલ. લાહોટીએ પડકારના સમર્થનમાં દ્વિ-આયામી રજૂઆતો કરી. પ્રથમ, તેના હેઠળ પરિવહનકારો પર લાદવામાં આવેલ ફરજ માત્ર વેપારી પર જ લાદી શકાય તેવી હતી અને કારણ કે

પરિવહનકારો કોઈપણ માલના વેચાણ કે ખરીદીના વેપારમાં સંકળાયેલા નથી, તેથી તેઓ અધિનિયમની કલમ ૨(બી) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત મુજબ વેપારી નથી; પરિણામે, વિવાદિત જોગવાઈઓમાં વિધાનક્ષમતાનો અભાવ છે. દ્વિતીય, જ્યારે તે વધુમાં આવા પરિવહનકારોને ત્રિપુરા રાજ્યની અંદર કોઈપણ માલ લાવવામાં આવે અથવા રાજ્યની બહાર મોકલવામાં આવે ત્યારે ઉક્ત અધિનિયમ હેઠળ નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર મેળવવાની તથા વધુમાં ફોર્મ ૨૪ ભરવાની ફરજ પાડે છે, ત્યારે તે અપીલકર્તાઓના વેપાર અને ધંધાના મુક્ત પ્રવાહમાં અવરોધ ઉભો કરે છે; તેથી તે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૧નું ઉલ્લંઘન કરે છે.

તેમની પ્રથમ રજૂઆતના સમર્થનમાં, તેમણે રજૂ કર્યું કે કલમ ૨૯ ગુનાઓ અને દંડનો ઉલ્લેખ કરે છે, જે માત્ર ડીલરો સુધી મર્યાદિત નથી, કારણ કે તે 'જે કોઈ' શબ્દથી શરૂ થાય છે, જેમાં પરિવહનકારોનો પણ સમાવેશ થાય છે. ઉપખંડ (૪) મુજબ, જ્યારે આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ દ્વારા અથવા તેના અધિન કોઈ હિસાબો, પુરાવા અથવા દસ્તાવેજો રજૂ કરવા અથવા કોઈ માહિતી પૂરી પાડવા જરૂરી બને ત્યારે જે કોઈ તે કરવામાં નિષ્ફળ જાય, તે ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા દોષિત ઠરાવાને પાત્ર બને છે અને તેને છ મહિના સુધીની કેદ અથવા એક હજાર રૂપિયાથી વધુ ન હોય તેવો દંડ અથવા બન્ને સજા થઈ શકે છે. ગુનાઓના સંયોજનની સત્તા કલમ ૩૨ હેઠળ આપવામાં આવી છે. તેના અધિન, કમિશનર, ફોજદારી કાર્યવાહી શરૂ થાય તે પહેલાં અથવા પછી, અધિનિયમ

હેઠળ અથવા તેના હેઠળ બનાવવામાં આવેલા નિયમો હેઠળ કોઈ ગુનો કરનાર અથવા યોગ્ય કારણસર એવો ગુનો કર્યો હોવાની શંકા ધરાવાતી વ્યક્તિ પાસેથી, નિર્ધારિત શરતો અને નિયમો મુજબ, ગુનાના સંયોજન રૂપે રકમ સ્વીકારી શકે છે, અને કમિશનર દ્વારા નિર્ધારિત એવી રકમ ચૂકવ્યા બાદ, તેવા ગુના બાબતે તેવી વ્યક્તિ સામે આગળ કોઈ કાર્યવાહી હાથ ધરવાની રહેતી નથી. કલમ ૩૬–અનો પણ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો, જે પરિવહનકાર સહિત કેરિયર દ્વારા હિસાબો જાળવવાની આવશ્યકતા નિર્ધારિત કરે છે, અને અપીલકર્તાઓ જે વર્ગના છે તે તેમાં આવે છે. તે મુજબ પરિવહનકાર પર નિર્ધારિત રીતથી ત્રિપુરામાં અથવા ત્રિપુરાની બહાર પરિવહન કરાયેલ માલનો યોગ્ય હિસાબ જાળવવાની ફરજ મુકવામાં આવે છે અને તેવા માલના પરિવહન સંબંધિત એવી માહિતી, જે કમિશનર માંગે, તે નિર્ધારિત રીતથી પૂરી પાડવા માટે પણ તે જવાબદાર બને છે. કલમ ૩૮–બીનો પણ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો, જે મુજબ ત્રિપુરામાં કરપાત્ર માલ સંબંધિત પોતાનો પરિવહન વ્યવસાય ચલાવતા પરિવહનકાર, કેરિયર અથવા પરિવહન એજન્ટે, નિર્ધારિત ફી ચૂકવી, કમિશનર ઓફ ટેક્સેસ પાસેથી નિર્ધારિત રીતથી નોંધણી પ્રમાણપત્ર મેળવવું આવશ્યક છે.

આ વિવાદનું મૂળવવું કરવા માટે, કલમ ૨૯(૧) અને (૪), કલમો ૩૦, ૩૨, ૩૬–એ અને ૩૮–બી અહીં નીચે ઉદ્ધૃત કરવામાં આવે છે:

કલમ ૨૯:

"૨૯. ગુનાઓ અને દંડ (૧) જે કોઈ–

(૧) વેપારી તરીકે વ્યવસાય કરે છે અને આ અધિનિયમની કોઈપણ જોગવાઈનું ઉલ્લંઘન કરે છે; અથવા

(૨) વાજબી કારણ વિના, આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ દ્વારા અથવા તેના હેઠળ જરૂરી હોય તેવી કોઈ પણ વળતરપત્રક નિયત સમયમાં રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ જાય, અથવા ખોટું વળતરપત્રક રજૂ કરે; અથવા

(૩) આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ દ્વારા અથવા તેના હેઠળ જરૂરી હોય ત્યારે, વેચાણના હિસાબો અથવા નોંધપોથી રાખવામાં નિષ્ફળ જાય; અથવા

(૪) જ્યારે આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ દ્વારા અથવા તેના હેઠળ આવશ્યક કરવામાં આવે ત્યારે કોઈ હિસાબો, પુરાવા અથવા દસ્તાવેજો રજૂ કરવામાં, અથવા કોઈ માહિતી પૂરી પાડવામાં નિષ્ફળ જાય; અથવા

(૫) આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ તેની સામે કરવામાં આવેલી

કોઈપણ આવશ્યકતા પાલન કરવામાં નિષ્ફળ જાય અથવા તેની અવગણના કરે; અથવા

(ક) જાણપૂર્વક ખોટા હિસાબો, નોંધપોથીઓ અથવા દસ્તાવેજો રજૂ કરે છે અથવા જાણપૂર્વક ખોટી માહિતી પૂરી પાડે છે; અથવા

xxx xxx xxx

ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ દોષિત ઠર્યા પછી અને તેની પાસેથી બાકી પડતા કોઈપણ કર, તેમાં વ્યાજ હોય તો તે સહિત, અથવા દંડ, અથવા બન્ને ઉપરાંત, તેને એવી કેદની સજા કરવામાં આવશે જે છ મહિના સુધી લંબાઈ શકે અથવા એક હજાર રૂપિયા કરતાં વધુ ન હોય એવો દંડ કરવામાં આવશે અથવા બન્ને કરવામાં આવશે, અને જ્યારે ગુનો સતત ચાલતો હોય ત્યારે, ગુનો ચાલુ રહે તે અવધિ દરમિયાન દરરોજ પચાસ રૂપિયા કરતાં વધુ ન હોય એવો દૈનિક દંડ કરવામાં આવશે.

(૨) xxx xxx xxx"

કલમ ૩૦:

૩૦. ઘોષણામાં ખોટું નિવેદન: જે કોઈ આ અધિનિયમ હેઠળની કોઈપણ કાર્યવાહી સાથે સંબંધિંત ચકાસણી અથવા ઘોષણામા એવું નિવેદન કરે છે, જે ખોટું હોય અને જેને તે ખોટું હોવાનું જાણતો હોય અથવા ખોટું હોવાનું માનતો હોય, અથવા જેને તે સાચું હોવાનું માનતો ન હોય, તેને ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ દોષિત ઠર્યા બાદ, સહેલ કેદથી, જેની મર્યાદા છ માસ સુધી હોઈ શકે, અથવા દંડથી, જેની મર્યાદા એક હજાર રૂપિયા સુધી હોઈ શકે, અથવા બંનેથી, દંડનીય ગણાશે."

કલમ ૩૨.

"૩૨. ગુનાઓનું સમાધાન: (૧) નિર્ધારિત કરવામાં આવે તેવી શરતોને આધીન રહીને, કમિશનર આ અધિનિયમ હેઠળ ફોજદારી કાર્યવાહી શરૂ થાય તે પહેલાં અથવા પછી, આ અધિનિયમ અથવા તેના હેઠળ બનાવવામાં આવેલ નિયમો હેઠળ ગુનો કર્યો હોય અથવા ગુનો કર્યો હોવાની વાજબી શંકા હોય એવી વ્યક્તિ પાસેથી, આવા ગુનાના સમાધાનરૂપે, સ્વીકારી શકે છે.

(એ) જ્યાં ગુનો આ અધિનિયમ હેઠળ વસૂલપાત્ર કોઈ કરની ચુકવણી કરવામાં નિષ્ફળતા, અથવા તેના અપવંચનનો બને છે, ત્યાં વસૂલપાત્ર એવા કર ઉપરાંત, તેમાં વ્યાજ હોય તો તે સહિત અથવા દંડ

અથવા બન્ને સહિત, એક હજાર રૂપિયા કરતાં વધુ ન હોય તેવી રકમ અથવા વસૂલપાત્ર કરની રકમના બમણા જેટલી રકમ, જેમાંથી જે વધુ હોય તે, અને

(બી) અન્ય કોઈપણ કિસ્સામાં, વસૂલ કરી શકાય તેવા કર ઉપરાંત એક હજાર રૂપિયા કરતાં વધુ ન હોય તેવી રકમ.

(૨) ઉપકલમ (૧) હેઠળ કમિશનર દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે તેવી રકમનું ચુકવણું થતા, તે જ ગુના બાબતે સંબંધિત વ્યક્તિ વિરુદ્ધ વધુ કોઈ કાર્યવાહી કરવામાં આવશે નહીં."

કલમ ૩૬–એ.

૩૬–એ. વાહકો દ્વારા હિસાબોની જાળવણી: (૧) અન્ય કોઈપણ અધિનિયમમાં સમાવેશ થયેલ કોઈપણ બાબત હોવા છતાં, ત્રિપુરામાં પોતાનો પરિવહન વ્યવસાય ચલાવતા કોઈપણ પરિવહનકાર, વાહક અથવા પરિવહન એજન્ટે, તેના મારફતે ત્રિપુરામાં લવાયેલા અથવા ત્રિપુરાની બહાર મોકલાયેલા માલનો નિર્ધારિત રીત મુજબ યોગ્ય હિસાબ રાખવો પડશે અને કમિશનરની માંગણી પર, આવા માલના પરિવહન સંબંધિત કમિશનરને આવશ્યક હોય તેવી માહિતી નિર્ધારિત રીત મુજબ

પૂરી પાડવાની જવાબદારી રહેશે, તથા કમિશનર દ્વારા નિરીક્ષણ અને તપાસ માટે હિસાબના પુસ્તકો રજૂ કરવાની પણ તે ફરજબંધતા રાખશે.

કલમ ૩૮–બી.

૩૮–બી. ત્રિપુરામાં કરપાત્ર માલસામાન સંબંધિત પોતાનો પરિવહન વ્યવસાય ચલાવતા દરેક પરિવહક, વાહક અથવા પરિવહન એજન્ટને, કલમ ૩૮ના હેતુઓનો અમલ કરવા માટે, નિર્ધારિત ફી ભર્યા બાદ અને નિર્ધારિત રીત મુજબ, કર કમિશનર પાસેથી નોંધણી પ્રમાણપત્ર મેળવવું આવશ્યક રહેશે.

પરિવહનકર્તાએ પ્રારૂપ ૨૪ માં ઘોષણા કરવી રહે છે, જે આવી પરિવહનકર્તા પર કલમ ૩૮(૨) ને નિયમ ૪૬–એ ના ઉપનિયમ (૩) સાથે વાંચતાં મૂકાયેલ ફરજ છે, અને જે મુજબ પરિવહનકર્તાએ કમિશનર દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવે તેવી ફી ચૂકવીને કર અધિક્ષક પાસેથી પ્રારૂપ ૨૪ મેળવવું આવશ્યક છે. પરિવહનકર્તા પર વધુમાં આવા પ્રારૂપોના હિસાબનું ક્રમશઃ નોંધપોથી જાળવવાની પણ ફરજ છે. નિયમ ૬૩–એ ને કલમ ૩૮(૩) સાથે વાંચતાં, ચેકપોસ્ટના પ્રભારી અધિકારી, કર અધિક્ષક અથવા કમિશનર દ્વારા વિશેષ સત્તાપ્રદાન કરાયેલા કોઈપણ અધિકારીને, જોગવાઈઓના ભંગ માટે ઉપયોગમાં લેવાતી હોવાની શંકા હોય તેવા કોઈપણ વાહન અથવા સ્થળને

અટકાવવા, અટકાયતમાં લેવા અને તલાશી લેવા માટે કોઈપણ સ્થળે શોધ કરવાની સત્તા પ્રાપ્ત થાય છે. આ નિયમ ૬૩–એ ના ઉપનિયમ (૧–એ) ને કલમ ૩૮(૪) સાથે વાંચતાં, જ્યારે માલ અધિનિયમ અથવા નિયમોની કોઈપણ જોગવાઈના ભંગમાં લઈ જવાતો હોય ત્યારે ઉપરોક્ત ચેકપોસ્ટ અધિકારીને જપ્તીની સત્તા આપે છે. ઉપનિયમ (૨) હેઠળ, જેના પાસેથી આવો માલ જપ્ત કરવામાં આવ્યો હોય તે વ્યક્તિએ આવા જપ્ત કરપાત્ર માલના મૂલ્ય અંગે ઘોષણા કરવી રહે છે. આવી ઘોષણા, સંબંધિત બીલો, ચલણો અને મોકલનાર દ્વારા જારી કરાયેલી માલવહન નોંધ તથા ઘોષિત મૂલ્ય કયા આધાર પર કરવામાં આવ્યું છે તે આધારના સમર્થનમાં અન્ય દસ્તાવેજોની નકલો સાથે, કર અધિક્ષક સમક્ષ રજૂ કરવી રહે છે. ઉપનિયમ (૩) જેના પાસેથી આવો માલ જપ્ત કરવામાં આવ્યો હોય તેને કલમ ૩૨ હેઠળ એવા ગુનાના સમાધાનનો વિકલ્પ આપે છે અને ત્યારબાદ તે રીતે નિર્ધારિત થયેલ ગુનાના સમાધાન માટે, ગુનાના સમાધાનની તારીખથી સાત દિવસની અંદર રકમ ચૂકવવી રહે છે. જો તે એવો વિકલ્પ પસંદ ન કરે, તો એવો માલ ઉપનિયમ (૪) મુજબ હરાજી કરવા પાત્ર બને છે. ત્યારબાદ નિયમ ૬૪–એ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો, જે પરિવહનકર્તાના નોંધણીની આવશ્યકતા નિર્ધારિત કરે છે. નિયમ ૪૬–એ, નિયમ ૬૩–એ અને નિયમ ૬૪–એ નીચે ઉદ્ધૃત કરવામાં આવે છે:

નિયમ ૪૬–એ:

"૪૬–એ. (૧) કલમ ૩૮ની ઉપકલમ (૨) હેઠળ આપવાની દરેક જાહેરાતમાં વહનકાર દ્વારા વહન કરવામાં આવેલ માલનો સાચો અને સંપૂર્ણ હિસાબ સમાવેલ હોવો જોઈએ અને તે પ્રારૂપ ૨૭માં દ્વિપ્રતિમાં હોવી જોઈએ તથા તેના દ્વારા યોગ્ય રીતે સહી કરાયેલ હોવી જોઈએ:

પરંતુ શરતે કે જો ફોર્મ ૨૭ માં આપવામાં આવેલી જગ્યા નોંધો કરવા માટે પૂરતી ન હોય, તો તે હેતુ માટે અલગ અનુબંધક ફોર્મ સાથે જોડવામાં આવી શકે, જેને તેના દ્વારા વિધિવત્ હસ્તાક્ષરિત કરેલું હોવું જોઈએ.

(૨) ચેક પોસ્ટ અથવા અવરોધના પ્રભારી અધિકારી, ફોર્મ ૨૭ માં કરાયેલ ઘોષણામાં દર્શાવેલ નિવેદનોની સચોટતા તથા તેમાં સમાવિષ્ટ વિગતો અંગે સંતુષ્ટ થાય ત્યારે, તે પોતાના સત્તાવાર સીલથી તેને સીલ કરશે અને પરમિટ આપશે. તે પછી પરમિટની એક નકલ પરિવહનકર્તાને પરત કરવામાં આવશે અને બીજી નકલ પ્રભારી અધિકારી પાસે જાળવી રાખવામાં આવશે:

પરંતુ એ શરતે કે ઉપનિયમ (૨) હેઠળ પ્રથમ તપાસચોકી અથવા અવરોધક ખાતે પરમિટ મેળવેલ પરિવાહકને, તે પરમિટ જે હદ સુધી જે

માલમોકલીઓને સંબંધિત હોય છે તેવડી જ માલમોકલીઓ અંગે અન્ય તપાસચોકીઓ અથવા અવરોધકો ખાતે વધુ કોઈ જાહેરખબર કરવાની જરૂરીયાત રહેશે નહીં.

(૩) વહનકર્તા કમિશનર દ્ધારા નિર્ધારિત કરવામાં આવી શકે તેવી કિંમતના ભરણા પર સંબંધિત કર અધિક્ષક પાસેથી ફોર્મ ૨૪ મેળવશે. ફોર્મને નં.વાર નંબર આપવામાં આવશે અને તેનો હિસાબ નોંધપોથીમાં રાખવામાં આવશે. સ્થાનિક અખબારો અને રાજપત્રમાં પ્રકાશન દ્ધારા કમિશનર જે તારીખથી સૂચના આપે તે તારીખથી કર અધિક્ષકના કચેરીમાંથી પૂરા પાડવામાં આવેલા ફોર્મ ૨૪ સિવાય અન્ય કોઈ ફોર્મ ૨૪ સ્વીકારવામાં આવશે નહીં."

નિયમ ૬૩–એઃ

"૬૩–એ. ચેકપોસ્ટના પ્રભારી અધિકારી, કર અધિક્ષક અથવા કમિશનર દ્ધારા વિશેષરૂપે સત્તાપ્રદાન કરાયેલા કોઈપણ અધિકારીને કોઈપણ સ્થળે શોધખોળ કરવાની સત્તા:

(૧) આ નિયમોના અન્ય કોઈપણ જોગવાઈમાં જે કંઈ સમાવવામાં આવ્યું હોય તે છતાં, દરેક ચેક પોસ્ટ અથવા અવરોધક પર અથવા અન્ય કોઈપણ

સ્થળે, જ્યારે અધિનિયમ હેઠળ ચુકવવાપાત્ર કરની ટાળટૂંડી અટકાવવાના હેતુસર એવી ચેક પોસ્ટ અથવા અવરોધકના પ્રભારી અધિકારી દ્વારા, કોઈપણ કર અધિક્ષક દ્વારા અથવા આ બાબતમાં કર કમિશનરે સશક્ત બનાવેલા કોઈપણ અધિકારી દ્વારા તેવી માંગ કરવામાં આવે, ત્યારે માલવાહક વાહનનો ડ્રાઇવર અથવા તેના પ્રભારમાં રહેલી કોઈપણ અન્ય વ્યક્તિ વાહન રોકશે અને તે અધિકારીને માલવાહક વાહન અથવા તેના કોઈ ભાગની તપાસ કરવા, તેમાં રહેલી સામગ્રીનું પરીક્ષણ કરવા અને વહન કરવામાં આવેલ માલ સંબંધિત તમામ નોંધવહીઓ, જે એવા ડ્રાઇવર અથવા પ્રભારમાં રહેલી અન્ય વ્યક્તિના કબજામાં હોય, તેનું નિરીક્ષણ કરવા જેટલો સમય જરૂરી હોય એટલો સમય સુધી વાહન સ્થિર રાખશે, અને એવી માંગ કરવામાં આવે તો તે પોતાનું નામ અને સરનામું તેમજ વાહનના માલિકનું નામ અને સરનામું અને તે માલના પ્રેષક અને પ્રાપકનાં નામ અને સરનામાં પણ આપશે.

(૧–એ) ઉપરોક્ત મુજબ શોધ દરમિયાન, જો એવું જાણવા મળે કે માલસામાન અધિનિયમ અથવા નિયમોની કોઈપણ જોગવાઈના ઉલ્લંઘનમાં વહન કરવામાં આવી રહ્યો છે, તો શોધ ચલાવનાર એવો અધિકારી વાહનમાં મળેલ માલસામાનને, તેમજ પેકિંગ માટે ઉપયોગમાં લેવાયેલ કોઈપણ પેટી અથવા સામગ્રી સાથે, જપ્ત કરી શકે છે.

(૨) જ્યારે કોઈ કરપાત્ર માલ જપ્ત કરવામાં આવે, ત્યારે જે વ્યક્તિ પાસેથી એવો માલ જપ્ત કરવામાં આવ્યો હોય તે જપ્ત કરાયેલા કરપાત્ર માલના મૂલ્ય અંગે જાહેરનામું કરશે અને આ મૂલ્ય તે સંબંધિત સમયે ત્રિપુરામાં એવો માલ જે ચીલ્ળા ભાવે, અથવા આવા માલના ચીલ્ળા ભાવોના કુલ મૂલ્યે, વેચાવાની સંભાવના હોય તે મુજબ ગણાશે. આવું જાહેરનામું કરના સુપરિન્ટેન્ડન્ટને સંબંધિત બિલોની નકલ, મોકલનાર દ્વારા જારી કરાયેલ બીલ, ચલણપત્રક અને માલમોકલ નોંધ તથા જાહેર કરાયેલા મૂલ્યના આધારના સમર્થનમાં અન્ય દસ્તાવેજો સાથે રજૂ કરવામાં આવશે. આ રીતે આપવામાં આવેલી નકલો, જાહેર કરાયેલા માલના મૂલ્ય અંગે સુપરિન્ટેન્ડન્ટ પોતે સંતોષ પામ્યા પછી, તે વ્યક્તિને પરત આપવામાં આવી શકે છે.

(૩) જેમની પાસેથી કરપાત્ર માલ જપ્ત કરવામાં આવ્યો હોય તે વ્યક્તિ, માલની જપ્તીની તારીખથી ૧૫ દિવસની અવધિમાં કલમ ૩૨ હેઠળ આવા ગુનાના સમાધાનનો વિકલ્પ પસંદ કરે ત્યારે, તેમ નક્કી કરાયેલ સમાધાન રકમ ગુનાના સમાધાનની તારીખથી ૭ દિવસની અંદર સરકારી ખજાનામાં જમા કરાવી ચૂકવવાની રહેશે. સુપરિન્ટેન્ડન્ટ સમક્ષ ચુકવણીના આધારરૂપે ચલણની રસીદયુક્ત નકલ રજૂ થતાં, જપ્ત કરાયેલ માલ મુક્ત કરવામાં આવશે.

(૪) જે વ્યક્તિ પાસેથી માલસામાન જપ્ત કરવામાં આવ્યો હોય તે જપ્તીની તારીખથી ૧૫ દિવસની અવધિમાં ગુનાનું સમાધાન કરાવવાનો વિકલ્પ પસંદ ન કરે અથવા ગુનાનું સમાધાન કરાવ્યા પછી ઉપનિયમ (૩) માં જોગવાઈ મુજબ નિયત સમયમાં રકમ ચૂકવે નહીં, તો સુપરિન્ટેન્ડન્ટ કમિશનરની પૂર્વ મંજૂરીથી, આવા જપ્ત કરાયેલા માલસામાનના વેચાણ માટે હરાજી યોજવા બાબતે, નિશ્ચિત તારીખ, સ્થળ અને સમય દર્શાવીને, ફોર્મ નં. ૨૧ માં જાહેરનામું બહાર પાડશે. જાહેરનામામાં કરપાત્ર માલસામાનનું વર્ણન દર્શાવવું. આ જાહેરનામું ઓછામાં ઓછા એક સ્થાનિક સમાચારપત્રમાં પ્રસિદ્ધ કરવું. હરાજી સુપરિન્ટેન્ડન્ટ અથવા કમિશનર દ્વારા અધિકૃત કરવામાં આવેલ અન્ય કોઈ અધિકારી દ્વારા યોજવામાં આવશે.

(૫) હરાજી પર ઘોષણામાં (ફોર્મ નં. ૨૧) નિર્ધારિત કરાયેલ શરતોનો અમલ રહેશે."

નિયમ ૬૪–એ

"૬૪–અ. પરિવહનકાર વગેરેનું નોંધણીકરણ

(૧) કોઈપણ પરિવહનકાર, વહનકાર, અથવા પરિવહન એજન્ટ, કરપાત્ર માલસામાનને સંબંધિત પોતાનો પરિવહન વ્યવસાય, ત્રિપુરામાં, કમિશનર ઑફ ટેક્સેસ સમક્ષ, તેઓ જેમ નિર્દેશ આપે તે રીતે, નોંધાયેલ થયા

વિના ચલાવશે નહીં.

(૨) કરપાત્ર માલસામાન સંબંધિત પરિવહન વ્યવસાય ત્રિપુરામાં અગાઉથી ચલાવતો કોઈપણ પરિવહક, વાહક અથવા પરિવહન એજન્ટ, આ નિયમો (૧૧મો સુધારો) અમલમાં આવ્યા તેની તારીખથી ૩૦ (ત્રીસ) દિવસની અવધિની અંદર, નોંધણી માટે કર કમિશનર સમક્ષ અરજી કરશે.

(૩) જો કોઈ પરિવહનકાર, વહનકાર અથવા પરિવહન એજન્ટ અધિનિયમ અથવા નિયમોની જોગવાઈઓના ઉલ્લંઘનમાં કોઈ કરપાત્ર માલ વહન કરે અથવા પરિવહન કરે, તો તેને યોગ્ય રીતે સાંભળવાની વાજબી તક આપ્યા પછી કર કમિશનર દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે તેવા સમયગાળા માટે તેની નોંધણી રદ કરવા અથવા સ્થગિત કરવા પાત્ર રહેશે.

(૪) ત્રિપુરામાં પોતાનો પરિવહન વ્યવસાય ચલાવતો દરેક પરિવહનકર્તા, વાહક અથવા પરિવહન એજન્ટ, તેના દ્વારા ત્રિપુરામાં લવાયેલ માલની દરેક જથ્થાબંધ રવાનગીનો સચ્ચો અને સાચો હિસાબ ફોર્મ નં. ૨૨ માં રજિસ્ટરમાં જાળવશે, અને તેના દ્વારા ત્રિપુરાની બહાર પરિવહન કરાયેલ માલનો હિસાબ ફોર્મ નં. ૨૩ માં જાળવશે.

(૫) નિયમો ૪૬ અને ૪૭ માં નિર્ધારિત આવશ્યકતાઓનું પાલન કરવામાં આવ્યું ન હોય ત્યાં સુધી પરિવહકો, વાહકો અથવા પરિવહન એજન્ટો દ્વારા કોઈપણ કરપાત્ર માલની ડિલિવરી કરવામાં આવશે નહીં.

(૬) કરપાત્ર માલની કોઈ પણ ડિલિવરી પરિવહનકર્તા દ્વારા કરવેરા અધિક્ષક/કરવેરા નિરીક્ષક દ્વારા હસ્તાક્ષરિત પ્રપત્ર ૧૮ માં ઘોષણાપત્રની નકલ મેળવ્યા વિના આપવામાં આવશે નહીં."

અપીલકર્તાઓ તરફથી વિદ્વાન વકીલે જોરદાર રીતે દલીલ કરી કે અપીલકર્તાઓ મુખ્યત્વે પરિવહનકારો છે, જે પ્રેષકનો માલ પ્રાપ્તિકર્તા સુધી પહોંચાડે છે, અને તેઓ ન તો વેપારી છે અને ન તો કોઈ માલના વેચાણ કે ખરીદીનો કોઈ વ્યવસાય કરે છે; તેથી, ભારતના સંવિધાનની સાતમી અનુસૂચિની યાદી ૨ ની એન્ટ્રી ૫૪ હેઠળ રાજ્ય વિધાનમંડળની વિધાનક્ષમતા બહાર, ઉપરોક્ત ફરજો, જેમાં જણાવેલ ગુનાઓ માટેની સજા પણ સમાવેશ પામે છે, પરિવહનકારો પર લાદવામાં આવી છે.

સામાવાળાઓ તરફથી હાજર વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી રાકેશ દ્વિવેદી રજૂ કરે છે કે જણાવેલ જોગવાઈઓમાંની કોઈપણ જોગવાઈ અપીલકર્તાઓ (પરિવહનકાર) પર એવી કોઈ ફરજો બજાવવાની આવશ્યકતા મૂકેતી નથી કે જેના આધારે તેમનું

એવું અર્થઘટન થઈ શકે કે આવી ફરજો માત્ર કોઈ વેપારી પર જ હોઈ શકે. ઉપરોક્ત જોગવાઈઓનો હેતુ માત્ર મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયાને સુવ્યવસ્થિત કરવાનો અને વેચાણકરચોરીને રોકવાનો છે. જણાવેલ હેતુ સિદ્ધ કરવા માટે પરિવહનકારો પર મૂકવામાં આવેલી આવી ફરજ કોઈપણ કરકાયદાનો અનિવાર્ય અનુસંગ છે. તેઓ રજૂ કરે છે કે કલમ ૨૯(૪) માં ઉલ્લેખિત ગુનો અને દંડ, જેના પર અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલે ભારે આધાર મૂક્યો છે, જ્યારે તે કલમની અન્ય ઉપકલમો સાથે અને વધુમાં કલમ ૩૦ સાથે વાંચવામાં આવે છે, ત્યારે સ્પષ્ટ થાય છે કે તે કરની વસૂલાતને વધુ અસરકારક અને હેતુલક્ષી બનાવવા માટેની માત્ર એક પદ્ધતિ છે. કલમ ૨૯ ની ઉપકલમ (૪) ત્યારે જ ગુનો રચે છે જ્યારે કોઈ વ્યક્તિ, સંબંધિત સત્તાધિકારી દ્વારા માંગવામાં આવે ત્યારે, કાયદા મુજબ રજૂ કરવાના હિસાબ અથવા પ્રારૂપ રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ જાય. આ તેનો આવશ્યક પરિણામ છે, જેના માટે પરિવહનકારો પર કેટલીક બાબતો કરવા ફરજ મૂકવામાં આવી છે. ગુનાનો આ ભય માત્ર તેને સાવચેત રાખવા માટે છે જેથી તે આવશ્યક દસ્તાવેજો રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ ન જાય; કારણ કે આવું ન હોય તો કર અને દંડ માટે વાસ્તવિક વેપારીને શોધી કાઢવાનો મૂળ હેતુ નિષ્ફળ જશે. આથી, પરિવહનકાર પર મૂકવામાં આવેલી આ ફરજ હકીકતમાં કર સત્તાધિકારીઓને સહાયરૂપ છે. કલમ ૩૦ ખોટું નિવેદન જાહેર કરવામાં આવે ત્યારે ગુનો રચે છે. તેના અનુસંધાને કલમ ૩૨ હેઠળ ગુનાઓનું સમાધાન કરવામાં આવે છે. કલમ ૩૬–અ હિસાબો જાળવવાની આવશ્યકતા મૂકે છે. ઉપરોક્ત નિયમોના સંદર્ભમાં પણ સ્થિતિ એવી જ છે. તેઓ બધા કરચોરી રોકવા માટે વિકસાવવામાં આવેલી

પદ્ધતિને સહાયરૂપ છે. આગળ, કલમ ૩૮–બ હેઠળ નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર મેળવવાની અને નિયમ ૪૬–અ ની ઉપનિયમ ૩ હેઠળ પ્રારૂપ ૨૪ માં જાહેરનામું કરવાની આવશ્યકતાનું એવું અર્થઘટન કરી શકાય નહીં કે તે ત્રિપુરા રાજ્યમાં એન્ટ્રીતી અને રાજ્યની બહાર જતી વેપાર કે વ્યવસાયની કોઈ સ્વતંત્ર અવરજવર પર અવરોધ ઊભો કરે છે.

તેથી, પ્રથમ રજૂઆતના સંદર્ભમાં વિચારણા માટેનો પ્રશ્ન એ છે કે, શું આવી જોગવાઈઓને રાજ્ય વિધાનમંડળની વિધાનકારી સત્તાથી પર હોવાનું માનવામાં આવી શકે. આ બાબતમાં કાનૂન સુસ્થાપિત છે કે, કોઈપણ વિધાનમંડળ આવા વિધાનનો હેતુ સિદ્ધ કરવા માટે કોઈ અનુષંગિક અથવા ગૌણ જોગવાઈઓ કરે અને તે જોગવાઈઓ પ્રસંગોપાત તેની અધિકારક્ષેત્રની મર્યાદાનો અતિક્રમ કરે, તો પણ તે વિધાનનો માન્ય અંશ ગણાશે.

એક્સપ્રેસ હોટેલ્સ પ્રાઈવેટ લિ. વિ. ગુજરાત રાજ્ય, (૧૯૮૯) (૩) એસ.સી.સી. ૬૭૭ માં, આ અદાલતે એવો નિર્ધાર કર્યો હતો.

> અમે વિંધાનસભાકીય યાદીની એક નોધ સાથે સંબંધિત છીએ. આ નોંધોને સંકુચિત અથવા અતિશાસ્ત્રીય અર્થમાં વાંચવી ન જોઈએ, પરંતુ તેમને તેમનો સંપૂર્ણતમ અર્થ અને વ્યાપકતમ પરિઘ આપવો જોઈએ અને

એમ માનવું જોઈએ કે તેઓ તે તમામ અનુસંગિક અને ગૌણ બાબતો સુધી વ્યાપ્ત છે, જેઓ વિશે ન્યાયસંગત અને યુક્તિપૂર્ણ રીતે એવું કહી શકાય કે તેઓ તેમાં સમાવેશ પામે છે.

એલેલ હોટેલ્સ એન્ડ ઈન્વેસ્ટમેન્ટ્સ લિ. વિ. યુનિયન ઑફ ઈન્ડિયા, (૧૯૮૯) ૩ એસ.સી.સી. ૬૯૮ માં, આ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું.

. . .વિધાનાત્મક યાદીઓમાં આવેલ અભિવ્યક્તિઓનું અર્થઘટન કરતાં પ્રવેશોને અત્યંત વ્યાપક અર્થ આપવો જોઈએ. સૂચિ ૧ ના એન્ટ્રી ૮૨ માં આવેલા 'આવક' શબ્દપ્રયોગના વ્યાપ અને વિસ્તૃતિને સમજતાં, એવો કોઈપણ અર્થ, જે તેની સર્વાંગી પહોળાઈ અને વ્યાપકતાસહિત 'આવક' ની પરિપૂર્ણતા અથવા સંકલ્પના સાથે સુસંગત ન હોય, તેને ટાળવો જોઈએ. અર્થઘટનનો મુખ્ય નિયમ એ છે કે વિધાનાત્મક યાદીઓના પ્રવેશોને સંકીર્ણ અથવા મર્યાદિત અર્થમાં વાંચવાના નથી અને દરેક સામાન્ય શબ્દને તેમાં ન્યાયસંગત અને યુક્તિપૂર્ણ રીતે અંતર્ભૂત ગણાવી શકાય તેવી તમામ આનુષંગિક અથવા ઉપગૌણ બાબતો સુધી વિસ્તરતો માનવો જોઈએ. એન્ટ્રીમાં આવેલા શબ્દોના સામાન્ય અર્થ અનુસાર તેમને શક્ય તેટલું વિશાળ અર્થઘટન આપવું જોઈએ....

પી.એન. કૃષ્ણ લાલ વિ. કેરળ સરકાર, ૧૯૯૫ સપ્લિ. (૨) એસ.સી.સી. ૧૮૭ : (૧૯૯૫ એ.આઈ.આર. (એસ.સી.ડબ્લ્યુ.) ૧૩૨૫) માં, આ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું,

...વિધાનમંડળને સંવિધાનની કલમ ૨૪૬ અને અન્ય સંબંધિત કલમો હેઠળ તેની સત્તા પ્રાપ્ત થાય છે. કોઈ એન્ટ્રીની ભાષાને સંવિધાન દ્વારા પરિકલ્પિત સરકારની જરૂરિયાત પૂરી કરી શકે એવો શક્ય તેટલો વ્યાપક અર્થ આપવો જોઈએ. દરેક સામાન્ય શબ્દનો વિસ્તાર એવા તમામ આનુષંગિક અથવા ઉપગત વિષયો સુધી થવો જોઈએ, જેનો તેમાં ન્યાયસંગત અને યુક્તિસંગત રીતે સમાવેશ થઈ શકે. જ્યારે કોઈ અધિનિયમની વિધિમાન્યતા પર આક્ષેપ કરવામાં આવે છે, ત્યારે તેની સંવિધાનિક માન્યતા અંગે પ્રારંભિક અનુમાન તેના પક્ષે રહે છે. જો વિધાનસત્તાની મર્યાદાઓ નિર્ધારિત કરવામાં કોઈ મુશ્કેલી હોય, તો શક્ય તેટલી હદ સુધી તેનો નિવેડો વિધાનમંડળના પક્ષે લાવવો જોઈએ, અને વિધાનએન્ટ્રીને અત્યંત ઉદાર અર્થઘટન આપવું જોઈએ જેથી તે સત્તાની મર્યાદામાં આવે.

હવે આક્ષેપિત જોગવાઈઓનું સૂક્ષ્મ પરીક્ષણ કરવું આવશ્યક બની રહે છે જેથી જાણી શકાય કે પરિવહનકારો પર કયા પ્રકારની ફરજો મૂકવામાં આવી છે, તેવી

ફરજનો હેતુ શું છે, અને શું તે કોઈ રીતે આવા પરિવહનકારો પર કર લાદે છે અથવા પરિવહન વ્યવસાયમાં એવો અડથલો ઉભો કરે છે કે જે તેને વિધાનસભાકીય સત્તાની હદ બહાર અને ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૧ નો ભંગ કરનાર ઠરાવે. જ્યારે પણ કોઈ માલ રાજ્યની અંદર અથવા રાજ્યની બહાર વેચવામાં આવે અથવા ખરીદવામાં આવે, ત્યારે સંબંધિત કરલાદક અધિનિયમની જોગવાઈઓ મુજબ કરનો પ્રભાવ અને કરની માત્રા નક્કી કરવી પડે છે. તે માટે વેપારી, કરપાત્ર માલ, તે માલના વેચાણ અથવા ખરીદીનું સ્થળ અને કરની માત્રા નિશ્ચિત કરવી આવશ્યક બને છે. જો કરપાત્ર માલના વેચાણ અથવા ખરીદીના વ્યવહારમાં સંકળાયેલ કોઈ વેપારી કર સત્તાધિકારીના ધ્યાન બહાર રહી જાય, તો તે માલ પરનો કર વસૂલાતથી બચી જાય છે અને પરિણામે રાજ્યની આવકને નુકસાન થાય છે. આવી સંભવિત કરચોરીને અટકાવવા માટે, આવા છિદ્રો બંધ કરી શકાય તેવો ઉપાય કાયદામાં સામાન્ય રીતે સામેલ કરવામાં આવે છે, અને તે હેતુ સિદ્ધ કરવા કેટલાક લોકો પર અમુક કૃત્યો કરવાની ફરજ મૂકવામાં આવે છે. તેથી, નિર્ધારિત રીત પ્રમાણે ત્રિપુરામાં અંદર લાવવામાં આવેલ અથવા બહાર મોકલવામાં આવેલ માલના હિસાબો જાળવવા અને કમિશનર માંગે તેવી માહિતી નિર્ધારિત રીત મુજબ પૂરી પાડવી, જેમાં ફોર્મ ૨૪ ભરવાનું પણ સમાવેશ થાય છે, તે માત્ર ઉપરોક્ત હેતુ સિદ્ધ કરવા માટે જ છે, અને તેમાં આવા પરિવહનકાર અથવા વાહક વગેરેની મદદ લેવામાં આવે છે. આવી ફરજ માત્ર મોકલનાર અથવા પ્રાપ્તકર્તાની ઓળખ સ્થાપિત કરવા માટે જ મૂકવામાં આવે છે જેથી આવા પરિવહનકાર દ્વારા વહન કરવામાં આવેલા માલ

સાથેના સંબંધમાં તેમની જવાબદારી નિશ્ચિત કરી શકાય, તેમજ તે માલની માત્રા, કિંમત અને વજન અંગે ખુલાસો કરાવવાની પણ જરૂર રહે છે, જેથી કર સત્તાધિકારી આવા બચી ગયેલા વેપારી પાસેથી તે માલ અંગે કરનું મૂલ્યાંકન કરી શકે. આથી કર સત્તાધિકારીઓને કર વસૂલવામાં, દંડ લાદવામાં તેમજ થયેલા ગુનાઓ માટે દંડાત્મક કાર્યવાહી કરવામાં સહાય મળે છે. જો આવા પરિવહનકારો પર આવી ફરજ મૂકવામાં ન આવે, તો કોઈપણ વેપારી ખોટા નામથી પોતાના કરપાત્ર માલને બીજા વ્યક્તિને પરિવહનકાર મારફતે મોકલી શકે અને તે માલ અંગેની પોતાની વેચાણકર જવાબદારીમાંથી બચી શકે. એ નકારી શકાય તેમ નથી કે આવા કેટલાક વેપારીઓ અને પરિવહનકારો આવી ગેરકાયદેસર પ્રવૃત્તિઓમાં સંકળાયેલા રહે છે. સામાવાળા–રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરાયેલ પ્રતિસોગંદનામા દ્વારા આ હકીકત દર્શાવવામાં આવી છે કે આવા કેટલાક જથ્થા ફોર્મ ૨૪ ના યોગ્ય ખાનામાં પ્રાપ્તકર્તાનું નામ, નોંધણી નંબર અને સરનામું જાહેર કર્યા વિના, પ્રાપ્તકર્તા તરીકે “સ્વ” દર્શાવી બુક કરવામાં આવે છે. આવા ફોર્મોમાં ખોટી અથવા અધૂરી જાહેરખબર કરવામાં આવે અને તેને દંડનીય ન બનાવવામાં આવે, તો આ જોગવાઈઓ ઘડવાનો મૂળ હેતુ જ નિષ્ફળ જાય અને આવા ગુપ્ત રીતે વ્યવહાર કરતા વેપારીઓને કરની જવાબદારીમાંથી બચી જવામાં મદદ મળે. તેથી આ દરેક જોગવાઈ સત્તાધિકારીઓને કરચોરી પર નિયંત્રણ રાખવામાં સહાય કરવા માટે સામેલ કરવામાં આવી છે.

કલમ ૩૬અ હેઠળ પરિવહનકર્તા દ્વારા હિસાબોનું નિર્વહન માત્ર કરવેરા સત્તાધિકારીને વેપારીને શોધવામાં સહાય કરવા, તેમજ આવા માલનું પરિવહન કરનાર એવા વેપારીઓ સાથે સંબંધ સ્થાપીને પરિવહિત માલની ઓળખ નિર્ધારિત કરવા, અને આ સંબંધમાં કરપાત્ર જવાબદારી નક્કી કરવા માટે જ છે. એવો કોઈ પ્રાવધાન નથી કે જે વેપારી પર રહેલી કોઈ જવાબદારી પરિવહનકર્તાઓ, વહનકારો વગેરે પર નિર્ધારિત કરે. જવાબદારી, જો કંઈ હોય તો, માત્ર ત્યારે જ ઊભી થાય જ્યારે આવા પરિવહનકર્તાઓ, વહનકારો વગેરે, સત્તાધિકારીઓને કરચોરી કરતા વેપારીઓ પાસેથી કર વસૂલવામાં મદદરૂપ થવા માટે જે કંઈ ખુલાસો કરવો જરૂરી છે અને જે તેમની જાણમાં છે તે ખુલાસો કરતા નથી; નહીં તો એવો કર બચી જાય. કલમ ૨૯ ગુનાઓ વિષે છે, જે વેપારીઓ અને બિન–વેપારીઓ બંનેને આવરી લે છે, જેમ કે તેની પ્રારંભિક શબ્દરચના 'જે કોઈ' પરથી સ્પષ્ટ થાય છે. ઉપકલમ (૪), જેનો ઉલ્લેખ વિદ્વાન વકીલે કર્યો, તે સંબંધિત સત્તાધિકારી દ્વારા માગવામાં આવે તેમ કોઈ વ્યક્તિને કોઈ હિસાબ, પુરાવો અથવા દસ્તાવેજ રજૂ કરવા અથવા કોઈ માહિતી પૂરી પાડવા માટે બાધ્ય કરે છે. નિશ્ચિતપણે, આ બધું એ જ હશે જેનું નિર્વહન વ્યક્તિએ કરવાનું હોય અને પરિવહનકર્તાઓ, વહનકારો વગેરેના કિસ્સામાં, સંબંધિત જોગવાઈઓ જે તેનાથી કરવાનું આવશ્યક માને છે તે જ હશે. જો તેનાથી કોઈ એવો દસ્તાવેજ રાખવો કે રજૂ કરવો આવશ્યક હોય, જે કાયદા હેઠળ તેનાથી રાખવાનો હોય, અને જો તે તેને રજૂ ન કરે, તો નિશ્ચિતપણે તેને ગુનાની જવાબદારી હેઠળ લાવવામાં આવવો જોઈએ. માત્ર આ કર્તવ્યમાં તેની નિષ્ફળતા થાય ત્યારે જ તેને

ગુનો માનવામાં આવે છે; દંડ એ સત્તાધિકારીઓને સહાય કરવા માટે વ્યક્તિને બાધ્ય બનાવવાના વૈધ સાધનોમાંનું એક હોવાથી એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે. આવી માગવામાં આવેલી માહિતી અને દસ્તાવેજો તો પરિવહનકર્તા પાસે હોય છે અથવા તેની જાણમાં હોય છે. અગાઉ જણાવ્યા મુજબ, તેનો એકમાત્ર હેતુ એ નિર્ધારિત કરવાનો છે કે પરિવહનકર્તા જે કરપાત્ર માલ વહન કરે છે તેનો પ્રેષક અને પ્રાપ્તિકર્તા કોણ છે. આવી આવશ્યકતાનો માલના વેચાણ અને ખરીદી સાથે કોઈ સંબંધ નથી, અને પરિવહનકર્તાને વેપારી તરીકે ગણવાનો તો પ્રશ્ન જ ઊભો થતો નથી; પરિણામે, વેપારીએ ચુકવવાનો હોય એવો કોઈ કર, વ્યાજ અથવા દંડ ચૂકવવાનો કોઈ બોજ તેના પર મૂકવામાં આવ્યો નથી. તેવી જ રીતે, કલમ ૩૦ હેઠળ ગુનો માત્ર ત્યારે બને છે જ્યારે આ અધિનિયમ હેઠળની કોઈ કાર્યવાહી સંબંધે ખોટી જાહેરાત કરવામાં આવે, અને એવી જાહેરાત કરનારને તે ખોટી છે એવી જાણ હોય અથવા તે ખોટી છે એવો વિશ્વાસ હોય, અથવા તે સાચી છે એવો વિશ્વાસ જ ન હોય. ફરીથી, તેના હેઠળનો દોષારોપણ માત્ર એવી ખોટી જાહેરાત કરવા બદલ જ થાય છે જે તેના જ્ઞાનક્ષેત્રમાં હોય. આને વિધાનક્ષમતાના આધારરૂપ તરીકે કેવી રીતે ગણાવી શકાય? આ જોગવાઈનો હેતુ માત્ર એટલો જ છે કે તથ્યોનું સાચું નિવેદન સામે આવે. વ્યક્તિને દંડ માત્ર ત્યારે જ આપવામાં આવે છે જ્યારે તેને જાણ હોય અથવા વિશ્વાસ હોય કે બાબત ખોટી છે, છતાં તે તેનો ખુલાસો ન કરે, અથવા તે સત્ય છે એવો વિશ્વાસ પણ ન હોય છતાં તેની વિરુદ્ધનું નિવેદન કરે. કલમ ૨૯(૪) અને કલમ ૩૦ હેઠળ, જો પરિવહનકર્તા દ્વારા ગુનાઓ આચરવામાં આવે, તો તે કરચોરી અટકાવવાના વિષય સાથે

સંબંધિત છે; તેથી કલમ ૩૨ હેઠળ ગુનાનું સમાધાન પણ એ જ ક્ષેત્રની મર્યાદામાં રહેશે. અમને આમાંથી કોઈપણ જોગવાઈ એવી જણાતી નથી કે જે આ અધિનિયમ હેઠળ અન્યથા વેપારી પર રહેલી કોઈ જવાબદારી પરિવહનકર્તા પર મૂકે. તેવી જ રીતે, ઉપર જણાવ્યા મુજબ, કલમ ૩૬અ હેઠળ પરિવહનકર્તાઓ, વહનકારો વગેરે દ્વારા હિસાબોનું નિર્વહન માત્ર સત્તાધિકારીઓને કરચોરી તપાસવામાં સહાય કરવા માટે જ છે. આથી પરિવહનકર્તા પર એવો કોઈ બોજ મૂકાતો નથી કે જેના આધારે એવું માનવામાં આવે કે આ જોગવાઈઓ રાજ્ય વિધાનસભાની વિધાનક્ષમતાનો અતિક્રમ કરે છે.

વધુમાં, નિયમ ૪૬એને ધારા ૩૮(૨) સાથે વાંચતાં, ઉપધારા (૧) માં ઉલ્લેખિત કોઈપણ તપાસચોકી અથવા અવરોધસ્થળેથી કરપાત્ર માલનું પરિવહન કરતી દરેક વ્યક્તિએ આવી તપાસચોકી અથવા અવરોધસ્થળના પ્રભારી અધિકારી સમક્ષ, જરૂરી હોય તેવા પ્રારૂપમાં અને રીતથી, માલ અંગેની સાચી અને સંપૂર્ણ ઘોષણા દાખલ કરવી જરૂરી બને છે. આ નિયમ ૪૬એના બળે જ પરિવહનકર્તાને તપાસચોકી પર પ્રારૂપ ૨૪માં પોતાના દ્વારા વહન કરાયેલા માલનો સંપૂર્ણ હિસાબ જાહેર કરવો આવશ્યક બને છે. પ્રશ્ન એ છે કે આવી આવશ્યકતા—પ્રારૂપ ૨૪, જે અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલના આક્ષેપનો મુખ્ય આધાર છે—ખરેખર ધારા ૨૯(૪) અથવા ધારા ૩૦ હેઠળના ગુનાથી સંબંધિત છે, જ્યારે તેની હેઠળની ઘોષણા ખોટી હોવાનું જાણવા મળે. હવે, અમે

પ્રારૂપ નં. ૨૪માં પરિવહનકર્તાઓએ શું ભરવાનું આવશ્યક છે તેની તપાસ કરવા આગળ વધીએ છીએ. આ પ્રારૂપમાં મોકલનારનું નામ અને સરનામું, તે નોંધાયેલ વેપારી છે કે નહિ, માલ મોકલવાનું સ્થળ અને ગંતવ્ય સ્થળ, લૉરી નંબર, માલવહનની વિગત, જથ્થો, વજન, કિંમત, મોકલનારના ચલણનો નંબર અને તારીખ, રેલવે રસીદ અથવા વહાણભાડાની પાવતી, અને જો માલ રાજ્યની બહાર મોકલવામાં આવતો હોય તો નિયમ ૪૭સી હેઠળ એવા નિકાસને સત્તાધિકૃત કરતો પરવાનો નંબર અને તારીખ જાહેર કરવી આવશ્યક છે. પ્રથમ, પ્રશ્ન એ છે કે આવી માહિતી શા માટે જરૂરી છે; બીજું, જો જરૂરી હોય, તો પરિવહનકર્તાઓને સંભવિત રીતે શું મુશ્કેલી છે; અને અંતે, તેમની તરફથી ઉઠાવવામાં આવેલ કોઈ વાંધો કાયદેસર રીતે ટકાઉ છે કે કેમ—અમે જે કહ્યું છે તે મુજબ આ માહિતી માત્ર અને માત્ર કરચોરીની અટક માટે જરૂરી છે. આગળ, અમને એવું કોઈ કારણ દેખાતું નથી કે કોઈપણ પરિવહનકર્તા મોકલનાર અને માલ મેળવનારના નામ અને સરનામાં, ગંતવ્ય સ્થળ જાહેર ન કરી શકે; તે પરિવહન કરવામાં આવતી માલવહનની વિગતો, તેનો જથ્થો, વજન અને કિંમત વિશે પણ, મોકલનાર દ્વારા દર્શાવેલ વિગતોમાંથી જાણતો જ હશે. જથ્થો, વજન અને માલની કિંમત અંગે પરિવહનકર્તાએ આપવાની માહિતી, મોકલનાર દ્વારા જાહેર કરાયેલા દસ્તાવેજો, કાગળો વગેરેના આધાર પર જ હશે. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે વ્યક્ત કરેલો ભય એવો છે કે આવી વિગત, ખાસ કરીને તેના વજન અથવા કિંમત સંબંધે, ખોટી નીકળે અને જેના વિષે તેને ક્યારેય નિશ્ચિતતા ન હોઈ શકે કારણ કે તેને મોકલનાર દ્વારા જાહેર કરાયેલી માહિતી પર નિર્ભર રહેવું

પડે છે, તો તે ધારા ૩૦ હેઠળ દંડને પાત્ર બનશે. વિદ્ધાન વકીલ દ્ધારા વ્યક્ત કરાયેલો આ ભય આધારવિહોણો અને માત્ર કલ્પિત છે. અમે પહેલેથી જ નોંધ્યું છે કે ગુનો ત્યારે જ રચાય છે જ્યારે કોઈ વ્યક્તિ હકીકત ખોટી હોવાનું જાણીને ખોટી ઘોષણા કરે, તેને સાચી હોવાનું માનતો ન હોવા છતાં તેના વિરુદ્ધ ઘોષણા કરે. મોકલનારની માહિતીના આધારે નિવેદનને સાચું માનીને સત્યઘોષણા કરવામાં આવે તો, પરિવહનકર્તા અને મોકલનાર વચ્ચે સાંઠગાંઠ ન હોય ત્યાં સુધી, ગુનો રચાતો નથી.

તેમણે નિયમ ૬૩એના ઉપનિયમ (૧એ) નો પણ ઉલ્લેખ કર્યો, જેના હેઠળ અધિનિયમ અથવા નિયમોની જોગવાઈઓના ભંગમાં માલ વહન કરવામાં આવતો હોય, તો તે જપ્તી માટે જવાબદાર બને છે અને ઉપનિયમ (૩) હેઠળ, કલમ ૩૨ના પ્રસ્થાપનમાં, આવા ગુનાના સમાધાન માટેની રકમ ચૂકવવા માટે તેને જવાબદાર બનાવવામાં આવે છે. અપીલકર્તાઓ તરફથી કરવામાં આવેલી ઉપરોક્ત દલીલો કોઈ જ બળ ધરાવતી નથી. જ્યાં સુધી ફોર્મ ૨૭ અંગે વ્યક્ત કરાયેલા ભયનો પ્રશ્ન છે, જેમ અમે ઉપર જણાવ્યું છે, તે તેની જાણમાં છે અને તે જ પ્રેષક દ્ધારા આપવામાં આવેલી માહિતી પર આધારિત છે. આ ફોર્મનો યોગ્ય હેતુ એ છે કે અધિનિયમ હેઠળ આવા માલ પર કર આકારવાના હેતુસર પ્રેષક અને પ્રાપ્તિકર્તાની ઓળખ તથા માલની વિગતો નિર્ધારિત કરી શકાય. કોઈપણ પરિવહનકાર આ જાહેરાતમાંથી બચી શકતો નથી, કારણ કે કરચોરીની તપાસ

કરવા કર સત્તાધિકારીઓને સહાયરૂપ થવા માટે વિકસાવવામાં આવેલ આવશ્યક ઉપાયો પૈકી આ એક છે. વિદ્વાન વકીલની આ દલીલ કે તેમણે ફોર્મ ૨૪માં કરેલા ખુલાસા મુજબનું નિવેદન અંતે ખોટું નીકળે, તો તેમને ગુનામાં જવાબદાર ઠેરવવામાં આવશે, તે પણ નિરાધાર છે. અમે ઉપર નોંધ્યું છે તે સિવાય, ઉક્ત ફોર્મના કૉલમ ૧૩ (૧) માં નીચેના શબ્દોમાં જાહેરાત કરવાની સૂચના આપવામાં આવી છે:

હું/અમે આ દ્વારા જાહેરાત કરું છું/કરીએ છીએ કે ઉપરોક્ત નિવેદનો મારી/અમારી જાણ અને માન્યતા મુજબ સાચાં છે.

આ પોતે જ સ્પષ્ટ રીતે દર્શાવે છે કે કલમ ૨૯ અથવા કલમ ૩૦ હેઠળ દંડનીય ગુનાની જવાબદારી ક્યારે આકર્ષિત થશે. તે માત્ર ત્યારે જ ઊભી થાય છે જ્યારે એવો વાહક જ્ઞાતપણે ખોટી જાહેરાત કરે અને ત્યારે નહીં જ્યારે તેવી જાહેરાત તેના જ્ઞાન અને વિશ્વાસ મુજબ સાચી હોય. સામાવાળાઓ તરફથી હાજર વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે નિષ્પક્ષપણે જણાવ્યું કે મુખ્ય હેતુ મૂળતઃ મોકલનાર અને ગ્રાહકના નામ અને સરનામા વગેરેની જાહેરાત મેળવવાનો છે. ૭ થી ૧૩ સુધીના બાકીના સ્તંભો મુખ્યત્વે મોકલનાર દ્વારા આપવામાં આવેલી માહિતીના આધાર પર ભરવાના રહે છે. દરેક કરવેરા સંબંધિત અધિનિયમમાં કરલાગુ કરવાની કલમો હોય છે. તે કર અને દંડ વગેરેના

નિર્ધારણ માટેની પ્રક્રિયા નિર્ધારિત કરે છે. તે આવકની એવી ચોરીને આવરી લેવા માટે, યોગ્ય માને તેવી વ્યવસ્થા પૂરી પાડીને, જોગવાઈઓ પણ કરે છે; અન્ય શબ્દોમાં કહીએ તો, કરચોરીને અટકાવવા માટે; અને એવું કરતાં જો એવા માલના સંબંધમાં મોકલનાર અથવા ગ્રાહક સાથે સંબંધ ધરાવતા કોઈ વ્યક્તિ પર, ભલે તે વેપારી સિવાયનો હોય, એવી જવાબદારી નિભાવવાની ફરજ સહાયરૂપે મુકવામાં આવે, જેથી કરચોરી અટકાવી શકાય, અને તેની ફરજમાં બેદરકારી અથવા તે શું કરવા માટે બાધ્ય છે તેના વિરુદ્ધ જ્ઞાતપણે કરાયેલ ખોટા કૃત્ય બદલ જો તેને કોઈ ગુના માટે જવાબદાર બનાવવામાં આવે. અમારી દૃષ્ટિએ, તેને રાજ્ય વિધાનમંડળની સક્ષમતાથી પરનું માનવામાં આવી શકે નહીં. આક્ષેપિત જોગવાઈઓ કરલાગુ કરવાની કલમો નથી; વાહકો પર કોઈ કરજવાબદારી મુકવામાં આવી નથી. અમને લાગણી થાય છે કે ન તો કલમો ૨૯, ૩૦, ૩૨ અને ૩૬એ તથા ન નિયમો ૪૬એ, ૬૩એ અને ૬૪એમાં કોઈ વિધાનસંબંધી સક્ષમતાનો અભાવ છે. તે રાજ્યની વિધાનસંબંધી સક્ષમતાની અંદર આવે છે અને ભારતના બંધારણની સાતમી અનુસૂચિની યાદી ૨ની એન્ટ્રી ૫૪ હેઠળ આવશે.

સોધી ટ્રાન્સપોર્ટ કો. વિ./સ. સ્ટેટ ઑફ ઉત્તર પ્રદેશ (૧૯૮૬) ૨ એસ.સી.સી. ૪૮૬ માં, યુ.પી. સેલ્સ ટેક્સ અધિનિયમની કલમ ૨૮–બી ની જોગવાઈઓને પડકારવામાં આવી હતી, જે મુજબ ટ્રાન્સપોર્ટરે ઉત્તર પ્રદેશ

રાજ્યમાં એન્ટ્રી કરતી વખતે, ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય છોડે છે તે નિર્ગમ અવરોધક પર માલની પહોંચાડણી માટે ટ્રાન્ઝિટ પાસ મેળવવો આવશ્યક છે અને એવું કરવામાં નિષ્ફળ જાય તો રાજ્યની અંદર લઈ જવાયેલ માલ રાજ્યની અંદર જ માલિક અથવા વાહનના પ્રભારી વ્યક્તિ દ્વારા વેચવામાં આવ્યો છે એવી અનુમાનધારણા ઉભી થાય છે. અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે રાજ્યની અંદર લઈ જવાયેલો એવો માલ રાજ્યની અંદર જ વેચવામાં આવ્યો છે એવી અનુમાનધારણા ખંડનીય છે. સંબંધિત વ્યક્તિઓને પોતાના પક્ષમાં નિષ્કર્ષ નોંધાવીને આ અનુમાનધારણાનો ભાર ઉતારવાની તક મળે છે. તેથી, જો વ્યક્તિ વિરુદ્ધ અનુમાનધારણા ખોટી છે તે સાબિત કરે, તો તેની ઉપર કોઈ જવાબદારી સ્થિર થતી નથી. પરંતુ, જો તે આ તકનો લાભ લેવામાં નિષ્ફળ જાય અથવા વિરુદ્ધમાં સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ જાય, તો અન્ય શરતોને આધીન રહીને, તે 'ડીલર' શબ્દની વ્યાખ્યા અનુસાર પણ ડીલર ગણાશે; તેથી આ જોગવાઈ અસંવિધાનિક નથી એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું. આ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું:

કલમ ૨૮–બી માં આવેલા ‘એવું અનુમાન કરવામાં આવશે’ એવા શબ્દોનો અર્થ માત્ર એટલો જ છે કે સંબંધિત સત્તાધિકારીઓએ ખંડનપાત્ર અનુમાન ઊભું કરવું, કે જો પરિવહન પાસ રાજ્યમાંથી બહાર નીકળવાના સ્થળ નજીક આવેલા ચેક–પોસ્ટ અથવા અવરોધક ખાતે અધિકારીને

સુપરત કરવામાં ન આવે, તો માલ રાજ્યની અંદર વેચાયો હોવો જોઈએ. કરચોરી અટકાવવાના હેતુથી, એવી પરિસ્થિતિઓના સમૂહના પુરાવા અંગે ખંડનપાત્ર અનુમાન ઉભું કરતી કાયદાકીય જોગવાઈ, જેનાથી કોઈ વ્યવહાર કરપાત્ર બને, તેને સંબંધિત સત્તાધિકારીને એવો કર આદાય કરવાની સત્તા આપતી તરીકે માનવામાં આવી શકતી નથી, જે કર વિધાનમંડળ અન્યથા આદાય કરી શકતું નથી. ખંડનપાત્ર અનુમાનનો પરિણામ એ થાય છે કે પુરાવાનો ભાર સ્થાનાંતરિત થાય છે. સંબંધિત સત્તાધિકારી, વેચાણકર આદાય કરતાં પહેલાં, ન્યાયિક પ્રક્રિયા દ્વારા આ નિષ્કર્ષે પહોંચે છે કે માલ રાજ્યની અંદર વેચાયો છે અને તે માટે અધિનિયમની કલમ ૨૮બીમાં રહેલા કાયદાકીય અનુમાનના નિયમ પર આધાર રાખે છે, જેનું ખંડન તે વ્યક્તિ દ્વારા કરી શકાય છે જેના વિરુદ્ધ કલમ ૨૮બી હેઠળ કાર્યવાહી કરવામાં આવે છે. સંબંધિત વ્યક્તિને પુરાવા રજૂ કરીને એ અનુમાન દૂર કરવાની તક આપવામાં આવેલી હોવાથી, તેમાં કોઈ અસંવિધાનિકતા નથી. એકવાર એવો નિષ્કર્ષ નોંધાઈ જાય કે કોઈ વ્યક્તિએ તે માલ વેચ્યો હતો જે તે રાજ્યની અંદર લાવ્યો હતો, તો આ સંબંધમાં નિર્ધારિત અન્ય શરતો પૂર્ણ થતી હોય તે આધિને, અધિનિયમના પ્રારંભથી જ અમલમાં રહેલી ‘વેપારી’ શબ્દની વ્યાખ્યા મુજબ પણ તે વેપારી ગણાશે. તેથી, ૧૯૭૯ પછી પ્રથમવાર કોઈ પરિવહનકારને પૂર્વલક્ષી અસરથી એવા વ્યવહાર પર વેચાણકર ચૂકવવા માટે જવાબદાર બનાવવામાં આવ્યો હતો, જે વેચાણ નથી, એવી

દલીલમાં કોઈ જ સાર નથી.

આ એવો પણ એક કેસ છે જેમાં પરિવહનકર્તા ઉપર ટ્રાન્ઝિટ ફોર્મ ભરવાની ફરજ મૂકવામાં આવી હતી અને તે એવું કરવામાં નિષ્ફળ જતા, એવો અનુમાન કાઢવામાં આવ્યો હતો કે એવો પરિવહનકર્તા વેપારીની જેમ કર ચૂકવવા માટે જવાબદાર ગણાય. જોકે, હાલના કેસમાં કોઈ પણ તબક્કે પરિવહનકર્તાને વેપારી દ્વારા ચૂકવવાને પાત્ર હોય તે રીતે કર ચૂકવવા માટે જવાબદાર ઠેરવવામાં આવ્યો નથી.

અમે માલ ક્યારે જપ્ત કરી શકાય તે બાબતે નિયમ ૬૩એની ઉપનિયમ (૧-એ) નો પહેલેથી જ ઉલ્લેખ કર્યો છે. નિયમ ૬૩એની ઉપનિયમ (૩) પરિવહનકારને એવો વિકલ્પ આપે છે કે, જો તેના દ્વારા વહન કરવામાં આવેલ માલ અધિનિયમ અને નિંયમોની કોઈ જોગવાઈના ઉલ્ઘનમાં હોય, તો તે ઈચ્છે તો ગુનાના સમાધાનનો વિકલ્પ પસંદ કરી શકે. પરિવહનકાર ઉપનિયમ (૩) હેઠળ નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં હંમેશા વેપારી અથવા માલના માલિકને આવીને કલમ ૩૨ હેઠળ નિર્ધારિત રકમ ચૂકવવા અંગે જાણ કરી શકે છે. અન્યથા, ગુનાના સમાધાનનો વિકલ્પ ન પસંદ કરવો પણ પરિવહનકાર માટે ખુલ્લો છે. ત્યારે તેની ઉપર કોઈ જવાબદારી નિશ્ચિત થતી નથી અને સત્તાધિકારીઓ ઉપનિયમ (૪) હેઠળ કાર્યવાહી કરવા આગળ વધી શકે છે.

તેમાં નિર્ધારિત પ્રક્રિયાનું પાલન કરીને, અધિનિયમ હેઠળ વેપારીની કર, દંડ વગેરેની બાકી જવાબદારી વસૂલ કરવા માટે જપ્ત કરાયેલ માલની હરાજી કરવામાં આવે છે. નોંધપાત્ર વાત એ છે કે કલમ ૩૮એની ઉપકલમ (૧) માં નોંધવામાં આવ્યું છે કે ઉક્ત હરાજી પછી જો કોઈ બાકી રકમ બચી રહે, તો તે જપ્ત કરાયેલ એવો માલ જેણે પાસેથી જપ્ત થયો હોય તે વ્યક્તિને અથવા તે માલના માલિકને પરત આપવાની રહેશે. આ અધિનિયમની યોજનાને સુસંગત છે કે આ પદ્ધતિ દ્વારા કર અને દંડ વસૂલ કરવામાં આવે, જે અન્યથા આકારણીમાંથી બચી ગયા હોત.

અંતમાં, બીજી રજૂઆત કલમ ૩૮બી હેઠળ નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર મેળવવાની આવશ્યકતા અંગે છે, જે, વિદ્વાન વકીલના કહેવા મુજબ, પરિવહનકર્તાના વેપાર અને ધંધાના મુક્ત પ્રવાહમાં અવરોધ ઉભો કરે છે અને તેથી બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૧નું ઉલ્લંઘન કરે છે. સરળ સંદર્ભ માટે કલમ ૩૮બી નીચે મુજબ ઉદ્ધૃત કરવામાં આવે છે:

કલમ ૩૮ ના હેતુઓ અમલમાં મૂકવા માટે, ત્રિપુરામાં કરપાત્ર માલસામાન સંબંધિત પોતાનો પરિવહન વ્યવસાય ચલાવતો દરેક વાહક અથવા પરિવહન એજન્ટને, નિર્ધારિત રીતે અને નિર્ધારિત થઈ શકે તેવી ફીનું ચુકવણી કરીને, કર આયોગ્ય પાસેથી નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર મેળવવું

આવશ્યક રહેશે.

આ કલમ પોતે જ દર્શાવે છે કે તે કલમ ૩૮ ના હેતુઓ સિદ્ધ કરવા માટે લાવવામાં આવી છે, જેનો મૂળભૂત હેતુ કરચોરી અટકાવવાનો છે. તેના હેઠળ બેરિયરો અને ચેક–પોસ્ટો સ્થાપિત કરવામાં આવે છે, અધિકારીઓને કોઈપણ વાહનની તપાસ કરવાની સત્તા આપવામાં આવે છે, તેમજ અધિનિયમ અને નિયમની કોઈ જોગવાઈના ભંગમાં લઈ જવાતા માલ જપ્ત કરવાની સત્તા આપવામાં આવે છે. તેથી, પરિવહનકાર દ્વારા નોંધણી પ્રમાણપત્રની આવશ્યકતા પણ એ જ હેતુ માટે છે. તે ફક્ત એવા પરિવહનકારો પર જ લાગુ પડે છે, જે માત્ર ત્રિપુરામાં કરપાત્ર માલસામાન સંબંધિત પરિવહન વ્યવસાય કરતા હોય. આને નિશ્ચિતપણે ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૩૦૧ નો ભંગ કરનારું ગણાવી શકાય નહીં. અનુચ્છેદ ૩૦૧ વેપાર, વાણિજ્ય અને અવરજવરની સ્વતંત્રતા પ્રદાન કરે છે. આ અનુચ્છેદ આ ભાગની અન્ય જોગવાઈઓને આધીન છે, એટલે કે ભાગ ૧૩, જેમાં અનુચ્છેદ ૩૦૧ થી ૩૦૭ આવરી લેવામાં આવ્યા છે. અનુચ્છેદ ૩૦૪ (બી) રાજ્ય વિધાનમંડળને જાહેર હિત હેઠળ જરૂરી હોય તેવી, રાજ્યની અંદર અથવા રાજ્ય સાથેના વેપાર, વાણિજ્ય અથવા અવરજવરની સ્વતંત્રતા પર યુક્તિપૂર્ણ પ્રતિબંધો લાદવાની સત્તા આપે છે. નોંધણી પ્રમાણપત્ર માટે જોગવાઈ કરવામાં આવે, જે હાલના કેસમાં ઉપરોક્ત મુજબ સુધારા દ્વારા લાવવામાં આવી છે, તેનો વાસ્તવિક હેતુ કરચોરી રોકવાનો જ છે. પરિવહનકારો અથવા

વહનકારોની આવી નોંધણી થવાથી સત્તાવાળાઓ માટે આવા પરિવહનકારો મારફતે કરચોરી કરતા વેપારીઓને શોધી કાઢવું શક્ય બને છે.

બિહાર રાજ્ય વિ. હરિહર પ્રસાદ દેબુકા (૧૯૮૯) (૨) એસ.સી.સી. ૧૯૨ માં, બિહાર ફાઈનાન્સ અધિનિયમ, ૧૯૮૧ ની કલમ ૩૧(૨-અ) હેઠળ જારી કરાયેલ અધિસૂચનાને પડકારવામાં આવ્યો હતો, આ દલીલ સાથે કે કલમ ૩૫ હેઠળ અધિસૂચિત માત્રાથી વધુ જથ્થાનો માલ માલવાહકમાં પરિવહન કરનાર વ્યક્તિએ રાજ્યમાં લાવવામાં આવેલા અથવા રાજ્યમાંથી મોકલવામાં આવેલા માલ સંબંધે નિર્ધારિત નમૂના (૨૮-અથવા ૨૮-બી) માં પરવાનગીઓ સાથે રાખવાની આવશ્યકતા વેપારના મુક્ત પ્રવાહ પર પ્રતિબંધક છે અને તેથી અનુચ્છેદ ૩૦૧ અને ૩૦૪ નો ભંગ કરે છે. આ અદાલતે આ રજૂઆત નકારી કાઢી હતી અને એવો નિષ્કર્ષ આપીને અધિસૂચનાને માન્ય ઠેરવી હતી કે પરવાનગીપત્રો પર આગ્રહ રાખવાનો હેતુ કરચોરી અટકાવવાનો અને વેચાણકરની આકારણીને સુગમ બનાવવાનો હતો. આ હેતુ માટે પરવાનગીપત્રની ચકાસણી કરવા પરિવહન કરાતા વાહનને રોકવું મુક્ત વેપારના ભંગ સમાન ગણાશે નહીં.

અંતમાં, અપીલકર્તાઓ તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલે આ અદાલતના સ્ટેટ ઑફ હરિયાણા વિ. સંત લાલ (૧૯૯૩) ૪ એસ.સી.સી. ૩૮૦ : (૧૯૯૩ એ.આઈ.આર.(એસ.સી.ડબ્લ્યુ.) ૩૬૧૫) ના નિર્ણય પર પ્રબળ આધાર

મૂક્યો. આ કેસમાં, આ અદાલતે હરિયાણા જનરલ સેલ્સ ટેક્સ અધિનિયમની કલમ ૩૮ ને બંધારણવિરોધી ઠરાવી હતી. આ કલમ મુજબ, દરેક ક્લિયરિંગ અથવા ફોરવર્ડિંગ એજન્ટ, દલાલ અથવા માલનું પરિવહન કરતી કોઈપણ અન્ય વ્યક્તિ (જેમાં માલિકના મેનેજર, એજન્ટ, ડ્રાઈવર અને કર્મચારીનો સમાવેશ થાય છે), જે કોઈપણ ડીલર માટે અથવા તેના વતી માલ પરના હકના દસ્તાવેજો સંભાળે છે, તેણે માલના વ્યવહાર અંગેની વિગતો અને માહિતી આકારણી સત્તાધિકારી સમક્ષ રજૂ કરવી તથા આકારણી સત્તાધિકારી પાસેથી પરવાનો મેળવવો આવશ્યક છે અને તેના ભંગ માટે ઊંચા દરનો દંડ નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો હતો. કલમ ૩૮ નીચે મુજબ ઉદ્ધૃત કરવામાં આવે છે:

"૩૮. ક્લિયરિંગ અને ફોરવર્ડિંગ એજન્ટો વગેરે દ્વારા માહિતી પૂરી પાડવી :

(૧) રાજ્યની અંદર માલનું પરિવહન કરનાર દરેક ક્લિયરિંગ અથવા ફોરવર્ડિંગ એજન્ટ, દલાલ અથવા અન્ય કોઈપણ વ્યક્તિ, જે પોતાના વ્યવસાયના પ્રવાહ દરમિયાન કોઈપણ વેપારી માટે અથવા તેના વતી માલના હક્કપત્રો સંભાળે છે, તે નિર્ધારણ સત્તાધિકારીને તેવા સ્વરૂપ અને તેવી રીતમાં, જેમ નિર્ધારિત કરવામાં આવે, માલના વ્યવહારો અંગેની વિગતો અને માહિતી પૂરી પાડશે.

(૨) રાજ્યની અંદર માલનું પરિવહન કરતો કોઈપણ ક્લિયરિંગ અથવા ફોરવર્ડિંગ એજન્ટ, દલાલ અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિ, મૂલ્યાંકન સત્તાધિકારી પાસેથી, પચાસ રૂપિયાથી વધુ ન હોય તેવી ફી ચૂકવીને, વિનિર્ધારિત કરાયેલા પ્રારૂપમાં અને રીતથી તથા વિનિર્ધારિત કરવામાં આવેલી શરતોને આધીન પરવાનો મેળવ્યા સિવાય પોતાનો વ્યવસાય ચલાવી શકશે નહીં.

(૩) જો રાજ્યની અંદર માલનું ક્લિયરિંગ અથવા ફોરવર્ડિંગ કરનાર કોઈ એજન્ટ અથવા દલાલ અથવા માલનું પરિવહન કરનાર કોઈ વ્યક્તિ ઉપકલમ (૧) અથવા ઉપકલમ (૨) ની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરે, તો કમિશનર અથવા કલમ ૩ ની ઉપકલમ (૧) હેઠળ તેમને સહાય કરવા માટે નિયુક્ત કરાયેલ કોઈપણ વ્યક્તિ, સંબંધિત વ્યક્તિને સાંભળવાની યુક્તિસંગત તક આપ્યા પછી, તેને દંડરૂપે એવી રકમ ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપી શકે છે, જે ઉપકલમ (૧) હેઠળ જે માલ અંગે કોઈ વિગતો અને માહિતી આપવામાં આવી નથી તે માલના મૂલ્યના વીસ ટકા જેટલી સમકક્ષ હોય.

સમજૂતી – આ કલમના હેતુસર –

(૧) 'દલાલ' માં એવી વ્યક્તિનો સમાવેશ થશે, જે રેલવે સ્ટેશન, બુકિંગ એજન્સી, માલ પરિવહન કંપનીના કાર્યાલય અથવા માલના લાદકામ કે ઉતારકામના કોઈપણ સ્થળે માલની કન્સાઈનમેન્ટના બુકિંગ માટે અથવા

તેની ડિલિવરી લેવા માટે પોતાની સેવાઓ આપે છે, અથવા જે કોઈ વળતર, ઈનામ, કમિશન, મહેનતાણું અથવા અન્ય મૂલ્યવાન પ્રતિફળ માટે કે અન્યથા, કોઈ વેપારી માટે અથવા તેની તરફથી સોદા અને કરારો ગોઠવે છે, કરે છે અને પૂર્ણ કરે છે,

(૨) 'માલનું પરિવહન કરતી વ્યક્તિ'માં, માલિક ઉપરાંત, માલિકનો વ્યવસ્થાપક, એજન્ટ, ચાલક, કર્મચારી અથવા માલના ભરાણ અથવા ઉતરાણના સ્થળનો પ્રભારી, અથવા રેલવે સાથેના કરાર હેઠળ ખાનગી વ્યક્તિ દ્વારા ચલાવવામાં આવતી રેલવે આઉટ–એજન્સી, સિટી બુકિંગ કચેરી અથવા સિટી બુકિંગ એજન્સીનો પ્રભારી, પરંતુ રેલ હેડ અથવા ટપાલ કચેરીને બાદ કરતાં, અથવા એવા માલનું વહન કરતા માલવાહકનો પ્રભારી, જે અન્ય સ્થળોએ રવાના કરવા માટે તે માલ વહન કરે છે અથવા એવા માલની કોઈપણ કન્સાઇનમેન્ટની ડિલિવરી કન્સાઇનીને આપે છે, તેનો સમાવેશ થશે."

હરિયાણા અધિનિયમની કલમ ૩૮ ની ઉપકલમ (૧) મુજબ, રાજ્યની અંદર માલનું પરિવહન કરનાર અને કોઈ પણ વેપારી માટે અથવા તેની તરફથી રાજ્યની અંદર પરિવહન થનાર માલના હકના દસ્તાવેજો સંભાળનાર દરેક ક્લિયરિંગ અથવા ફોરવર્ડિંગ એજન્ટ વગેરેને, નિર્ધારિત કરવામાં આવે તેવી

વિગતો અને માહિતી આકલન સત્તાધિકારી સમક્ષ રજૂ કરવી આવશ્યક છે. ઉપકલમ (૨) મુજબ, લાઇસન્સ વગર કોઈ પણ ક્લિયરિંગ અથવા ફોરવર્ડિંગ એજન્ટ વગેરેને પોતાનો વ્યવસાય ચલાવવા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવ્યા છે. એવો નિર્ધાર કરવામાં આવ્યો છે કે રાજ્યની અંદર માલનું પરિવહન કરનાર ક્લિયરિંગ, ફોરવર્ડિંગ એજન્ટ અથવા દલાલ વગેરે, ભલે તેઓ માલના હકના દસ્તાવેજો સંભાળતા ન હોય, તો પણ તેમને લાઇસન્સ લેવું ફરજિયાત છે, જોકે તેઓ દંડ માટે જવાબદાર ન પણ હોય. તેથી એવો નિષ્કર્ષ અપાયો કે તે રાજ્ય વિધાનમંડળની સક્ષમતાની બહારનું છે, કારણ કે તે એવા કોઈ અનુગામી અથવા ઉપસહાયક વિષય સાથે સંબંધિત હોઈ શકે નહીં, જે વિધાન એન્ટ્રી રાજ્ય વિધાનમંડળને એવો કર લાદવાનો અધિકાર આપે છે. આ કલમ વધુમાં એ માલની કિંમતના ૨૦% બરાબર દંડ લાદે છે, જેના સંબંધે કોઈ વિગતો અને માહિતી આપવામાં આવી નથી. પરંતુ આ નિર્ણય એવો ઠરાવે છે કે એવો ક્લિયરિંગ અથવા ફોરવર્ડિંગ એજન્ટ એવો હોવો જોઈએ કે જે અને એવા માલના વેચાણના વ્યવહાર વચ્ચે વાજબી અને નજીકનો સંબંધ હોય, ત્યારે જ રાજ્ય વિધાનમંડળને કર લાદવાની સક્ષમતા પ્રાપ્ત થાય. અદાલતે એવું ઠરાવ્યું:

> "જો કોઈ ક્લિયરિંગ અથવા ફોરવર્ડિંગ એજન્ટ અથવા 'દલાલ' અથવા માલનું પરિવહન કરનાર વ્યક્તિ, વેચાણકર માટેની જવાબદારી ઉત્પન્ન કરનાર વેચાણ સાથે ખરેખર વાજબી રીતે અને સીધી રીતે સંબંધિત હોય,

તો તેને અધિનિયમ હેઠળ પોતે પરવાનો મેળવવો અને તે અધિનિયમ હેઠળની મૂલ્યાંકન સત્તા સમક્ષ એવી માહિતી અને વિગતો જાળવવી તથા પૂરી પાડવી, જે તેના વ્યવસાયના પ્રવાહમાં તેની જાણમાં આવતી હોય, તે માટે ફરજ પાડવી કાયદેસર છે. ત્યારબાદ, તેના દ્વારા આવી ફરજના ભંગથી કરચુકવણીમાંથી જે કરની છટકબારી થઈ હોય તેના માટે અને વાજબી દંડ માટે તેને જવાબદાર ઠેરવવું પણ કાયદેસર છે.

. . . . . તેમ છતાં, કારણ કે ઉક્ત અધિનિયમમાં 'માલ પરના હક્કના દસ્તાવેજો' એવો પ્રયોગ ચોક્કસપણે શું અર્થ ધરાવે છે તેની વ્યાખ્યા આપવામાં આવી નથી, તેથી કયા વર્ગના ફોરવર્ડિંગ અથવા ક્લિયરિંગ એજન્ટો અથવા 'દલાલો' અથવા માલનું પરિવહન કરનાર વ્યક્તિઓને તેની વ્યાપ્તિમાં લાવવા ઈચ્છવામાં આવ્યું છે તે અસ્પષ્ટ રહે છે. આવા ક્લિયરિંગ અને ફોરવર્ડિંગ એજન્ટો, દલાલો અને માલનું પરિવહન કરનાર અન્ય વ્યક્તિઓ, જે કોઈ પણ વેપારી માટે અથવા તેની તરફથી માલ પરના હક્કના દસ્તાવેજો સંભાળતા નથી, તેમના ઉપર ઉક્ત અધિનિયમની જોગવાઈઓનો કોઈ પણ રીતે અમલ થઈ શકે નહીં. આવા વ્યક્તિઓના સંદર્ભમાં સંબંધિત વિધાન એન્ટ્રી હેઠળ રાજ્ય વિધાનસભાને કાયદા બનાવવાની કોઈ સત્તા નથી. તેમની બાબતમાં આ વિધાન એવું કોઈ વિષય સંબંધિત નથી જે તે વિધાન એન્ટ્રીને અનુગામી

અથવા ગૌણ સ્વરૂપે આવરી લેતો હોય અને જેના આધારે રાજ્ય વિધાનસભાને માલના વેચાણ પર કર લાદવાની સત્તા પ્રાપ્ત થાય છે."

અમે નિષ્કર્ષે પહોંચીએ છીએ કે આ નિર્ણય અપીલકર્તાઓને કોઈ સહાયરૂપ થતો નથી. હરિયાણા જનરલ સેલ્સ ટેક્સની વિવાદિત જોગવાઈઓ આ કેસમાં અમે વિચારણા હેઠળ લઈ રહેલી જોગવાઈઓથી, અર્થાત્ વિવાદિત ત્રિપુરા અધિનિયમ અને નિયમોથી, ભિન્ન હતી. અમે વધુમાં નિષ્કર્ષે પહોંચીએ છીએ કે વિવાદિત હરિયાણા અધિનિયમની કલમ ૩૮ ની સ્પષ્ટીકરણની ઉપ-પરિચ્છેદ (૨) માં વિશેષરૂપે આ બાબતને બાકાત રાખવામાં આવી હતી કે, 'અન્ય સ્થળોએ રવાના કરવા માટે એવો માલ વહન કરતું માલવાહક વાહન અથવા આવા માલની કોઈ પણ કન્સાઇનમેન્ટની ડિલિવરી પ્રાપ્તિકર્તાને આપે છે.'

તેથી, અમે ઠરાવીએ છીએ કે ત્રિપુરામાં કરપાત્ર માલ સંબંધિત પોતાનો પરિવહન વ્યવસાય ચલાવતા પરિવહનકાર માટે કર આયુક્ત પાસેથી 'નોંધણી પ્રમાણપત્ર' મેળવવાની કલમ ૩૮બી ની આવશ્યકતા, બંધારણના અનુચ્છેદ ૩૦૧ નો ભંગ કરતી નથી.

ઉપરોક્ત તારણોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે ઠરાવીએ છીએ કે ત્રિપુરા વેચાણ કર અધિનિયમની અને ૧૯૭૬ ના નિયમોની વિવાદિત જોગવાઈઓ

માન્ય વિધાન છે. તેથી, અપીલ નામંજૂર કરવામાં આવે છે. ખર્ચ પક્ષકારો પર રહેશે.

અપીલ ફગાવી દેવામાં આવે છે.

The translation of this judgment has been provided by

M/s Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd.

==

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==